

Iskra

38

Informatika — merilo razvitosti

»Evropa bo po letu 1992 brez meja v zakonski in tehnični regulativi, nabavi, prodaji, upravljanju in politiki cen na mnogih področjih informatike. Mi v Jugoslaviji ne smemo pred vsem tem zapirati oči in se izogibati tem procesom, pač pa nasprotno — biti moramo del teh procesov,« je med drugim poudaril predsednik slovenske Gospodarske zbornice Marko Bulc ob otvoritvi 20. jubilejne razstave Interbiro-informatika v Zagrebu.

Čast, da je to mednarodno sejmsko prireditev s 359 razstavljalci, od tega 154 iz tujine, odprl predstavnik slovenskega gospodarstva, verjetno ni presenetila nikogar: Slovenija in Hrvaška imata na področju sodobnih informacijskih naprav v Jugoslaviji kar dvetretinjski delež, na samem Interbiroju pa so bili slovenski razstavljalci po »republiškem ključu« kar v večini.

Nedvomno je Interbiro v vseh teh dvajsetih letih mnogo prispeval k pretoku informacij in širitvi znanja, predvsem pretoku podatkov iz tujine. Skupaj s spremljevalnimi prireditvami — posvetovanji, simpoziji, šolskimi dnevi in podobno, je postal tudi ena pomembnejših manifestacij razvoja sodobne tehnologije.

Analitiki razvoja v svetu trdijo, da je stopnja razvoja informacijske tehnologije najpomembnejši pokazatelj družbenega razvoja. Pred dvema desetletjema, ko se je začel porajati sedanji Interbiro, k sreči so mu pozneje dodali še pomembnejši del »informatika«. Jugoslavija gotovo ni toliko zaostajala za razvitim svetom kot prav zdaj. Nedvomno sta na ta vse večji prepad vplivala samozadostnost jugoslovanskega gospodarstva in pa opiranje na tiste, od katerih se ne moremo ničesar naučiti. Upajmo, da nas bo tržna usmeritev ponovno popeljala v razviti svet, v svet neizprosne konkurence. To pa bo za nekatere tudi pogreb.

LD

SKLEPI 2. seje delavskega sveta SOZD Iskra

Od skupno 76 delegatov prisotnih 55

Dnevni red:

1. Informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov 1. seje delavskega sveta SOZD Iskra z dne 28. 6. 1988
2. Informacija predsednika PO SOZD Iskra o aktualnih dogajanjih v SOZD Iskra
3. Poročilo o razvojno-raziskovalni dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1987
4. Informacija o poslovanju SOZD Iskra v I. polletju 1988
 - 1) Poročilo o poslovanju SOZD Iskra v I. polletju 1988
 - 2) Poročilo glavnih direktorjev DO SOZD Iskra z motnjami v poslovanju
 - 3) Predlog za statusno in ekonomsko rešitev problema Mikroelektronike
5. Informacija o poteku javne obravnave osnutka SaS o združevanju v SOZD Iskra
 - 1) Poročilo predsednika odbora za pripravo SaS o združevanju v SOZD Iskra s predlogom sklepov
6. Predlogi poslovnega sveta ZT skupnosti
 - 1) Poročilo o poslovanju ino-firm v I. polletju 1988
 - 2) Sanacijski program TTE Istanbul
 - 3) Predlog za odprodajo solastniškega deleža v firmi Iret Trst
 - 4) Predlog za odprtje predstavništva Iskra Elektronik Stuttgart v Avstriji
7. Vprašanja delegatov

Na osnovi podanega predloga predsednice DS SOZD Lee Kolar sprejme DS soglasno

12. sklep: Delavski svet SOZD izreka kot najvišji samoupravni organ SOZD Iskra podporo slovenskemu političnemu vodstvu v njegovih prizadevanjih pri izvajanju politike, sprejemanju ustavnih amandmajev v skladu z interesi slovenskega naroda in izgradnji socializma po meri človeka.

Ad 1)

Na osnovi podane informacije sekretarja DS SOZD Jasta Marcona in predloženega gradiva ter podanega predloga predsednice DS Lee Kolar sprejme DS soglasno

13. sklep: 1. DS sprejme na znanje informacijo o izvršitvi in izvajanju sklepov 12. in 1. seje z dne 28. 9. 1988.

2. DS imenuje v odbor za pripravo SaS o združevanju v SOZD namesto dosedanjega člana Franca Borka, novega člana Franca Testena.

3. DS imenuje v odbor za razvojni program in raziskovalno dejavnost namesto dosedanjega predsednika Cirila Zevnika iz DO Kibernetika in njegovega namestnika Braneta Popoviča iz DO Telematika za predsednika Draga Končnika iz DO Avtomatika in za njegovega namestnika Tomislava Žbontarja iz DO Elektrovezve.

4. DS imenuje za člana odbora za kvaliteto Andreja Tavčarja iz DO ERO.

5. DS ugotavlja na podlagi prejetih sklepov delovnih organizacij, da Samoupravni sporazum o spodbujanju izvoza v SOZD Iskra ni sprejet zaradi negativnih stališč DO Delta in DO Merilna elektronika.

6. DS ugotavlja na podlagi stališča DO Elektrovezve, da odgovor na delegatsko vprašanje o ne vključevanju DO v razgovore s Siemensom, ni zadovoljiv ter, da ostaja to delegatsko vprašanje še naprej odprto.

7. DS razreši Rada Faleskinija funkcije člana PO za raziskovalno dejavnost, kakovost in ekologijo z 31. 12. 1988 ter zadolžuje PO SOZD Iskra, da do naslednje seje predloži delavskemu svetu SOZD predlog kadrovske rešitve za člana PO SOZD za raziskovalno dejavnost, kakovost in ekologijo in pripravi razpravo o problematiki raziskovalno-razvojne dejavnosti v SOZD Iskra.

8. a) DS razpisuje na podlagi 70. in v skladu 65. člena Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra ter členi 50., 51., 56. in 59. statuta SOZD Iskra nadomestne volitve v delavski svet SOZD Iskra za enega delegata v delavski svet SOZD Iskra v DO Iskra Servis.

Kandidate za delegata določijo delavci DO Iskra Servis na kandidacijski konferenci, ki jo izvede sindikalna organizacija v skladu z zakonom in drugimi akti, ki urejajo kandidiranje.

b) Volitve je potrebno izvesti najpozneje do 12. 12. 1988. Postopek za izvedbo volitev vodi volilna komisija DO Iskra Servis v skladu z zakonom in samoupravnimi splošnimi akti.

c) Volilna komisija SOZD Iskra takoj po prejemu volilnega gradiva ugotovi izid volitev v volilni enoti, poroča o izidu volitev na prvi naslednji seji DS SOZD Iskra ter izid volitev objavi v glasilu Iskra.

č) Predsednik volilne komisije DO Iskra Servis mora najpozneje do 22. 12. 1988 dostaviti zapisnik volilne komisije volilne enote o ugotovitvi izida volitev in pisno izjavo izvoljenega kandidata o sprejemu kandidature, ki jo je podal v kandidacijskem postopku na naslov: SOZD Iskra — tajništvo samoupravnih organov (za volilno komisijo), Ljubljana, Trg revolucije 3/12.

9. DS podaljšuje rok za sprejem Samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in postopkih pri opravljanju gospodarske dejavnosti v tujini do 15. 11. 1988.

10. DS podaljšuje rok za imenovanje članov za samoupravno usklajevanje letnega programa SOZD Iskra za leto 1989 do 13. 10. 1988.

Ad 2)

Predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič je delavski svet obvestil o aktualnih dogajanjih v SOZD Iskra. Poudaril je, da izvoz še naprej narašča pa tudi izvozno-uvozna bilanca ostaja sorazmerno ugodna. Ocenjuje, da bo padanje proizvodnje do konca leta zmanjšano tako, da padec proizvodnje v primerjavi s lanskim letom ne bo večji od 5—9%. Zaposlenost v SOZD Iskra se še naprej zmanjšuje, zaskrbljuje pa je velik odliv inženirskega kadra, še posebej v DO Avtomatika, DO Telematika in DO Delta. Motnje v poslovanju beležijo v DO Telematika in DO Avtomatika, kritične pa postajajo razmere v DO Mikroelektronika, saj v Iskri nismo dovolj učinkoviti pri reševanju tega problema. Dogovarjanja med DO Telematika in Siemensom tečejo po predvidevanjih, pa tudi tržni obeti za novi program DO Telematika so ugodni. Iskra se intenzivno vključuje v pridobitev sredstev iz naslova »razvojnega dinarja«, zaskrbljuje pa neizpolnjevanje planskih obveznosti na področju združevanja sredstev za posamezne dejavnosti (raziskave, marketing, kadri, itd.) tako, da bo zoper neplačnike potrebno začeti z arbitražnimi postopki. Ob koncu je predsednik PO pojasnil dosednji potek poslovne reorganizacije SOZD Iskra.

Ad 3)

Na osnovi Poročila o raziskovalno-razvojni dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1987 ter podane obrazložitve člana PO SOZD Rada Faleskinija, sprejme DS soglasno

14. sklep: DS sprejme poročilo o raziskovalno-razvojni dejavnosti v SOZD Iskra za leto 1987 ter naroča organom upravljanja DO, da sprejmejo konkretne sklepe, ki izhajajo iz vsebine in ugotovite poročila — tako za tekoče delo kot za planiranje akcij v naprej. Ne glede na predvidene organizacijske spremembe je potrebno krepiti razvojno podlago vseh DO, hkrati pa pospešiti izvajanje razvojnih nalog. Usmeritev v »nov izdelek« je potrebno spremljati in izvajati ne le v RR področju, ampak tudi v ostalih področjih DO in DSSS SOZD Iskra, kajti le skupno inovativno poslovanje lahko pripomore k novi kvaliteti in uspehom.

Ad 4)

1) Na osnovi informacije o poslovanju SOZD Iskra v obdobju 1. 6. 1988, sklepov odbora za gospodarjenje in dohodkovne odnose ter podane obrazložitve Janka Šavlija, sprejme DS soglasno

15. sklep: Za zaustavitev negativnih trendov gospodarjenja je potrebno v delovnih organizacijah sprejeti ustrezne ukrepe gospodarjenja ter pri tem posvetiti pozornost predvsem:

1. nalogam na področju izvoza in domače prodaje pri čemer je potrebno:

- zadržati dinamiko izvoza v razviti zahod,
- povečati dinamiko v DVR in SEV,
- na domačem trgu prilagoditi proizvodnjo za domači trg na tiste programe in regije pri katerih je zagotovljen plasman in plačilo;

2. izdelavi programov kadrovskega prestrukturiranja, šolanja in došolanja zaposlenih, ki bi temeljili na kvalitetni analizi ekonomskih viškov ob hkratni zagotovitvi fleksibilnega prerazporejanja delavcev znotraj Iskre; zaustaviti odhajanje kadrov z visoko in višjo izobrazbo z jasnimi cilji in metodami motiviranja strokovnjakov;

3. povečanju likvidnosti in to z ukrepi:

- a) optimizacije zalog,
- b) povečanjem akumulativnosti na osnovi boljšega koriščenja notranjih rezerv (kot je racionalizacija poslovanja z vidika boljše kakovosti izdelkov, stroškov poslovanja),
- c) boljše izterjave sredstev;

4. kvalitetni in hitri sanaciji v DO s težavami v poslovanju predvsem pa v DO Telematika, DO Mikroelektronika in DO Avtomatika;

5. pospeševanju realizacije prioritarnih investicijskih projektov z maksimalnim dohodkovnim učinkom;

6. povečanju kvalitete poslovanja celotnega sistema Iskre, ki zadnje čase kaže vidne znake upadanja.

7. PO SOZD Iskra mora do prihodnje seje DS v sodelovanju z DO določiti nosilce nalog za izvajanje ukrepov za zaustavitev negativnih trendov gospodarjenja na vseh ravneh od SOZD do DO.

2) Na osnovi informacije o delovnih organizacijah z motnjami v poslovanju in obrazložitev glavnih direktorjev DO Telematika Andreja Polenca, DO Avtomatika Rudija Pirca in DO Mikroelektronika Milana Mekinde sprejme DS soglasno

16. sklep: DS sprejme na znanje informacijo o delovnih organizacijah z motnjami v poslovanju skupaj z ukrepi za izboljšanje poslovanja.

3) Na osnovi predloga za statusno in ekonomsko razrešitev problema Mikroelektronika, obrazložitev predsednika delovne skupine Roberta Žerjale in direktorja DO Mikroelektronika Milana Mekinde ter stališč delegacij delovnih organizacij Elektrooptika, Elektrovezve, Kibernetika, Elementi, Telematika, Rotomatika in Avtomatika, sprejme DS soglasno

17. sklep: 1. DS zadoži predsednika PO SOZD Iskra, da nemudoma organizira sestanek s predsedniki IS SRS, GZS in Univerze v Ljubljani, na katerem naj se jasno opredeli stališče SRS do razvoja in statusa mikroelektronike kot družbeno-tehnološke infrastrukture.

2. PO SOZD Iskra je skupaj z vodstvi zainteresiranih delovnih organizacij zadalžen, da »Predlog« operacionalizira, opredeli aktivnosti in njihove nosilce in predloži na prvi naslednji seji DS SOZD Iskra konkreten operativni program za realizacijo »Predloga«.

3. DS SOZD Iskra zadoži vodstvo DO Mikroelektronika, da nemudoma pripravi program optimizacije in racionalizacije poslovanja in ukrepe, da se tovarna ne ustavi.

4. DS SOZD Iskra priporoča vsem DO v SOZD Iskra, da do rešitve statusnega in ekonomskega problema na osnovi »Predloga«, DO Mikroelektroniki na ustrezen način zagotovijo sredstva za izplačilo zajamčenih OD in sredstva, ki so minimalno potrebna, da se tovarna ne ustavi.

5. DS SOZD Iskra zadoži PO SOZD Iskra in vodstvo DO Mikroelektronika, da pripravita oceno o možni realni porabi izdelkov Mikroelektronike kot osnovi za nadaljnje poslovanje.

Ad 5)

Na osnovi poročila odbora za pripravo Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra in podane obrazložitve člana PO SOZD Jožeta Godca, sprejme DS soglasno

18. sklep: 1. Delavski svet SOZD Iskra sprejme na znanje poročilo dosedanjega poteka razprave Samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra.

2. a) Razprava o Samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra se nadaljuje.

b) DS SOZD Iskra meni, da je potrebno glede na predvideni sprejem novega zakona o samoupravnih podjetjih, do konca oktobra 1988 čim bolj razčistiti glavne smernice poslovne organiziranosti Iskre. Tu je mišljen predvsem položaj samoupravnih podjetij, njih združevanje v višje oblike (divizije, programske skupnosti, ZP, SOZD), funkcijo združenega podjetja, predvsem z vidika delovanja skupnih funkcij, zlasti delovanja Iskre Commerce in Iskra Banke ter združevanje sredstev na ravni združenega podjetja.

c) Delavski svet SOZD Iskra zavezuje vse DO, da do konca oktobra 1988 pripravijo analizo možnosti za oblikovanje bodočih samoupravnih podjetij v okviru njihovih DO.

č) DO skupnega pomena SOZD Iskra, zlasti pa Iskra Commerce in Iskra Banka naj v pripravi tega koncepta reorganiziranosti opredelijo tudi svoj pogled na vlogo v Iskri in način pridobivanja prihodka.

d) O poteku poslovnih organiziranosti Iskre je treba poročati na vsakem zasedanju DS SOZD Iskra, za kar je zadalžen predsednik delovne skupine.

Ad 6)

Na osnovi pisnih (razen za tč. 3), predlogov poslovnega sveta ZT skupnosti, predlogov in sklepov odbora za tržništvo, pisnega stališča delegacije DO Kibernetika ter ustne obrazložitve glavnega direktorja IC Janeza Vipotnika, sprejme DS soglasno, oz. z enim vzdržanim glasom pri tč. 2.

19. sklep: 1. DS SOZD Iskra sprejme poročilo o poslovanju ino-firm v I. polletju 1988 iz avgusta 1988.

2. DS SOZD Iskra sprejme sanacijski program TTE Istanbul z dne 1. 8. 1988 v 4. (četrti) predloženi varianti.

3. DS SOZD Iskra pogojno soglaša z odprodajo solastninskega deleža v firmi IRET Trst s tem, da se pred prodajo DO Iskra Commerce in DO Elektrovezve uskladi glede višine kupnine in o tem obvestita DS SOZD Iskra.

4. DS SOZD Iskra soglaša s predlogom za odprtje predstavništva Iskra Elektronik Stuttgart v Avstriji z dne 23. 8. 1988.

Ad 7)

1. Delegacija DO Kibernetika je opozorila, da je potrebno v bodoče dosledno upoštevati določbe 10. člena poslovnika o delu delavskega sveta in drugih organov SOZD, da se zagotovi hitrejši in tekoči potek sej DS SOZD.

2. Delegacija DO Kibernetika je želela, da PO SOZD Iskra pripravi celovito poročilo o izvajanju projekta Telematika, kar je DS SOZD Iskra sprejel.

Predsednica DS SOZD
Lea Kolar

Seja Koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Iskra

Mladina se zavzema za mandatarstvo

Povečana pooblastila zahtevajo bistveno večjo odgovornost poslovnih delavcev • Za slabe rezultate programov odgovarjajo tisti, ki so jih postavili • S principom mandatarstva poslovnega dela se poveča racionalizacija samoupravljanja.

To je le nekaj misli s preteklosti seje predsedstva Iskrine mladine, kjer so se najprej seznanili z aktualnimi dogajanjem v Iskri. Tako je nekaj kratkih informacij o reorganizaciji sestavljene organizacije, povezavi Telematike in Siemens pa o težavah v Mikroelektroniki podal predsednik Koordinacijskega sveta Iskrine mladine Matjaž Vuga. Po razpravi so mladinci sklenili, da se mora kolegij Iskrinih glavnih direktorjev dokončno dogovoriti o poslovni organiziranosti Iskre in z enotno izdelanim predlogom stopiti pred delavce. Glede povezave Telematike in Siemens so predlagali, da se mora ta akcija izpeljati v čim krajšem možnem času.

Ob tem pa so tudi podprli akcijo Iskrinega sindikata o minimalnem osebnem dohodku 45 starih milijonov, s tem, da se to ne sme izvajati na račun uravnilovke, ampak, da se ta akcija uresničuje na osnovi dobrih rezultatov poslovanja.

Člani predsedstva Iskrine mladine so pregledali in ocenili trenutne politične razmere v Sloveniji in v goslaviji in pri tem izrazili podporo slovenskemu političnemu vodstvu v njegovih prizadevanjih pri izvajanju politike treh reform, sprejemanju ustavnih amandmajev pa uresničevanju politike, ki je bila dogovorjena na zadnjem kongresu in konferenci slovenskih komunistov.

V nadaljevanju seje so mladi ugotovili, da se njihov interes, poudariti želje premalo odražajo v zunanem okolju, t. j. izven Iskre. Zato so sklenili, da je eden od nači-

nov za uveljavljanje svojih interesov tudi v širši družbenopolitični skupnosti tudi navezava stikov z Republiško konferenco ZSMS in da najdejo direktno pot med RK ZSMS in Iskrino mladino. Za to navezavo stikov so zadožili Matjaža Vugo in Igorja Šinigoja.

Ob obravnavi družbenopolitične situacije, ustavnih sprememb in gospodarskega položaja SOZD Iskra, kjer so podprli akcije Iskrinih komunistov in sindikata, da se po devetih mesecih oceni izvajanje šestih strateških točk, je mladinsko predsedstvo obravnavalo način poslovanja v Iskrinih organizacijah. Ob tem so enotno menili, da je nujno potrebno sprožiti proces prek ostalih družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, da se v bodoče, ob spremembi samoupravnih aktov, v le-teh upošteva in vnese princip mandatarstva poslovnega dela v Iskri. Pri tem so poudarili, da bi moral mandatar pripraviti program, ki bi ga predstavil delavcem. Program, ki bi ga izvajal z ekipo, katero sam izbere in določi, naj bi enkrat letno preverjal pred delavci na različne načine, bodisi prek samoupravnih organov, bodisi na zborih delavcev. Tako naj bi verificiral svoj mandat in mandat svoje ekipe. Gre pač za princip mandatarstva, s čimer bi povečali odgovornost poslovnih delavcev, hkrati pa gre tudi za povečano samoupravo, ampak na bistveno racionalnejši način. Torej samoupravlja se predvsem o vprašanju izvajanja sprejetih planskih programov, ki jih je pripravil mandatar s svojo ekipo, ne pa o operativnih in poslovnih zadevah. Bistveno pri vsem tem je, kot so poudarili Iskrini mladinci, da morajo povečana pooblastila pomeniti bistveno povečano odgovornost poslovnih delavcev.

Torej Iskrina mladina je dala konkretno pobudo družbenopolitičnim organizacijam in samoupravnim organom v Iskri, da ob procesu sprejemanja novih samoupravnih aktov v le-te vnesejo tudi princip mandatarstva.

vž

Naložbe v opremo in kadre!

»Današnji časi zahtevajo povečano vlaganje v kadre, v njihov razvoj in napredovanje, v tako imenovana mehka znanja. Slednje zahteva veliko odgovornost organizacij, hkrati pa tudi velike naloge, predvsem pa vztrajen, strokovni in sistematičen pristop...« je dejal član Poslovnega odbora SOZD Iskra Jože Godec na ponedeljki prvi seji odbora za kadrovsko-socialne zadeve in izobraževanje

Najprej so se člani odbora za kadrovsko-socialne zadeve in izobraževanje pri delavskem svetu SOZD Iskra seznanili z dejavnostjo odbora, ki je opredeljena v Samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD Iskra in v Samoupravnem sporazumu o kadrovski politiki v SOZD Iskra. Tako odbor obravnava predloge plana predvsem za področje kadrov SOZD Iskra, sodeluje v srednjeročnem programu razvoja kadrovske strukture v sestavljeni organizaciji, obravnava posamezne projekte, ki se odvijajo znotraj kadrovskega področja, zagotavlja usklajevanje planov kadrov med Iskrinimi delovnimi organizacijami, ocenjuje uspešnost kandidatov pred vnovičnim imenovanjem na vodilna dela in naloge v delovnih organizacijah in za člane poslovnega odbora SOZD Iskra in nadzira izvajanje Samoupravnega sporazuma o kadrovski politiki v sestavljeni organizaciji.

V nadaljevanju je nove člane odbora pozdravil član poslovnega odbora SOZD Iskra za področje kadrovskih in družbeno pravnih zadev Jože Godec in med drugim nakazal na pomembnost kadrov, kot glavnih in redkih resursov, zato jih na kadrovskem področju čaka obilica dela in zanimivo torišče delovanja. Rezultati vlaganj v tako imenovana mehka znanja pa ne bodo vidni »čez noč«, pač pa se bodo potrdili v daljšem razdobju, seveda če bo pri tem prisoten vztrajen, strokovni in sistematičen pristop. Da so kadri tudi ena izmed strateških točk nadaljnega razvoja sestavljene organizacije, potrjuje dejstvo, da pomembnost kadrovskega razvoja dobiva ustrezno mesto tudi v Iskrini sestavljeni organizaciji. Resnično in pravo vlogo pa bo to področje dobilo tudi takrat, ko se bodo poleg različnih služb, odborov in komisij s kadri ukvarjali tudi vodje, kajti kadrovska dejavnost, mora biti, po besedah Jožeta Godca, dejavnost vsakega vodje. Na tak način bomo v Iskri lahko rešili nekaj ključnih vprašanj na tem področju: prvo je vsekakor to, da bo Iskra postala bolj zanimiva za kadre iz okolja, drugo, da bo še naprej atraktivna

za kadre, ki so že zaposleni v Iskri in tretje, da bomo kadrovske odgovore našli vedno takrat, ko bo nastala neka potreba.

Za uresničevanje nalog na kadrovskem področju bo nedvomno potrebno prepletanje dela sestavljene in delovnih organizacij. Na ravni sestavljene organizacije bodo vsekakor potrebni bolj koordinativni pristopi in razvijanje metodoloških prijemov, težišče dela in uresničevanje teh prijemov pa bo vsekakor morala nositi delovna organizacija. Pre-

člani odbora so se v nadaljevanju seje seznanili tudi s kadrovskimi gibanji v SOZD Iskra v prvih osmih mesecih letošnjega leta, katerih bistvene značilnosti so, da se zaposlovanje zmanjšuje, da je skoraj zaustavljeno zaposlovanje nekvalificiranih delavcev, da pa je vse bolj prisotna negativna inženirska bilanca. Pri vse večjem odlivu znanja morajo biti kadrovske službe ob nastali situaciji veliko bolj pozorne in sistematično ugotavljati potencialno fluktuacijo. Fluktuacija se nam-

pletanje dela, ki se že uresničuje na Področnem kolegiju za kadrovska in družbeno pravna vprašanja in odboru za kadrovsko-socialne zadeve in izobraževanje pa bodo skušali oživiti še bolj s projektnimi timi, kjer se bodo srečevali različni posamezniki iz delovnih organizacij.

Kot je zaključil Jože Godec bodo v bodoče še naprej vztrajali, da se za kadrovske zadeve združuje še več sredstev in to tako v sestavljeni organizaciji kot v delovnih organizacijah. Težišče investiranja pa naj bi bilo v prihodnje predvsem na opremi in na kadrih.

reč po vseh izobrazbenih stopnjah bistveno večja, saj ocenjujejo, da bo letos deset odstotna, zaskrbljujoče pa je, da predvidevajo, da bo fluktuacija visoko izobraženega kadra do konca letošnjega leta dosegla štirinajst odstotkov.

Po razpravi so člani odbora sklenili, da je potrebno v delovnih organizacijah, kjer je odliv visoko izobraženega kadra največji, sistematično spremljati odhode strokovnjakov in natančno poročati o predvidenih ukrepih za preprečevanje tega.

Beseda je tekla tudi o gibanju osebnih dohodkov v Iskri, ki je dokaj dobro spoštovala majski interventni zakon o osebnih dohodkih, po zdajšnji spremembi zakona, kjer pa so možnosti dvigovanja nekoliko večje pa mora ta proces potekati usmerjeno, da ne bo prihajalo do prevelikih razlik v višini zaslužka med posameznimi Iskrinimi delovnimi organizacijami. Ob tem pa so govorili tudi o motivaciji kadrov, kateri bo v bodoče potrebno posvečati veliko več pozornosti tudi v Iskri. Predvsem pa bo potrebno bolj sistematično obdelati nematerialne oblike stimulacije.

Na ponedeljki seji so obravnavali tudi projekt sistema razvoja kadrov imenovanega IKAR, ki ga je pripravila posebna projektna skupina, sestavljena iz Iskrinih strokovnjakov in zunanjih članov, ki se z razvojem kadrov že profesionalno ukvarjajo. Ker bomo o nastanku, ciljih in namenu projekta poročali v eni izmed naslednjih števil glasila, ga to pot ne bomo podrobneje predstavljali.

Ob zaključku seje so se člani odbora za kadrovsko-socialne zadeve in izobraževanja seznanili še z zaključki petega kadrovskega posveta SOZD Iskra, ki je bilo v sredini letošnjega maja v Ribnem.

VŽ

Popravka

V 36. številki glasila Iskra je na 4. strani pri Razpisu nagrad in priznanj Iskre Commerce za leto 1988 na koncu besedila 1. točke izpadel stavek, ki se glasi: »Podeljene bodo 3 nagrade.«

V 37. številki pa sta v prispevku Iskre Commerce—Dejavnosti marketinških raziskav in komuniciranja pod naslovom »Ogledalo na Sejmu elektronike« na 15. strani zamenjani besedili pri slikah. Besedilo pri sliki 3 opisuje sliki 5a in 5b, besedilo ob slikah 5a in 5b pa sodi k sliki 3.

Za napaki se bralcem in avtorjema prispevkov iskreno opravičujemo.

Tiskarna in uredništvo

Na petih ločenih stojnicah

Dvajseta mednarodna razstava sodobnih informacijskih in komunikacijskih naprav, naprav za obdelavo podatkov in pisarniške opreme »Interbiro-informatika« je minuli teden zbral na Zagrebškem velesejmu 359 razstavljalcev, od tega 154 iz tujine iz 19 držav. Med jugoslovanskimi so prevladovali slovenski in hrvaški, ki v računalniški tehniki sodelujejo v Jugoslaviji z dvetretinjskim deležem.

Iskra se je predstavila kar na petih ločenih razstavnih mestih, zatoorej so si verjetno mnogi obiskovalci, številni tudi iz Iskre, le težko (ali pa sploh ne) ustvarili podobo o celoviti Iskri ponudbi na tem področju.

Iskra Delta je že po tradiciji zavzela skoraj celotno dvorano 7, Kibernetika in Zastopstva Iskre Commerce sta imeli lični stojnici v dvoranih 11 oz. 8, Zorinov CAOP pa je gostoval v Kitajskem paviljonu pri Kompas Digitalu in pri Metalkinem Računalniškem inženiringu.

Veliko razstavljalcev in veliko izdelkov, pa tudi precej blufiranja z »nepreverjenimi« podatki o (ne)sposobnosti posameznih naprav, ter ugotovitve mnogih, da se raven znanja obiskovalcev o informacijskih napravah na tej sejmski razstavi dviguje iz leta v leto, je najkrajša »osebna izkaznica« pravkar končanega sejma Interbiro-informatika v Zagrebu. Po prvih precej skromnih začetkih, je prerasel že v eno največjih specializiranih razstav v Jugoslaviji, v Evropi pa ga Mednarodno združenje uvršča že na peto mesto med tovrstnimi prireditvami.

Še na nekaj velja v zvezi z Interbirojem '88 opozoriti: dokazal je, da se proizvajalci vse bolj trudijo, da bi bile njihove naprave povezljive — kompatibilne — tudi z napravami konkurence. To je za

kupce vsekakor izrednega pomena, predvsem zaradi iskanja cenejših rešitev, s tem pa je to hkrati tudi udarec monopolističnim težnjam nekaterih.

Precej novosti Iskre Delte

Iskra Delta je svoj velik razstavni prostor v Avstrijskem paviljonu razdelila na dva dela — softwarskega in hardwarskega; arhitektki Irena Tomc in Mojca Turk iz Tržnega komuniciranja ID sta ga ob pomoči umetniškega vodje Pera Militarova zasnovali kot parkovni in stanovanjski del nekega mesta, delila pa ju je »ulica v tretje tisočletje«, kot so jo poimenovali v Delti.

Celotno predstavitev bi lahko razdelili na osem področij — na predstavitev Deltine OEM ponudbe, zatem specializiranega delovnega mesta v trgovinskem in hotelskem poslovanju, grafike, kooperacij, računalniških komunikacij, integralnega poslovnega informacijskega sistema, avtomatizacije tehnoloških procesov in kot osmega — razstave »10 let Iskre Delte«.

Povsem razumljivo je, da je Delta tudi letos predstavila domala svoj celotni program, saj je konec koncev to zanjo najpomembnejši sejem v Jugoslaviji. Med zanimivejše aplikacije in celotne rešitve

Deltinih strokovnjakov naj na prvo mesto uvrstimo rešitev za poslovni informacijski sistem za Hotelsko turistično podjetje Dubrovnik. Gre za računalniško mrežo, v katero je povezanih 11 mini računalnikov Adria. Mreža ima 500 izhodnih točk za printerje, (Dalje na 6. in 7. strani)

blagajne, terminale, mikroručalnice, itd. S to mrežo je povezano celotno poslovanje HTP Dubrovnik.

Odmevna je bila tudi predstavitve rešitve za računalniško vodenje proizvodnih procesov, kot npr. za sušilnice v kmetijstvu, za komunikacije, itd., veliko zanimanja pa je bilo tudi za tako imenovani IPIS, to je za računalniško spremljanje poslovanja nekega podjetja. Ta program omogoča takojšen vpogled v kateri koli del poslovanja, podatke pa lahko računalnik izriše tudi grafično.

Toliko o »parkovni«, torej softwarski strani razstave. Na hardwarski je Delta med novostmi predstavila računalnik Triglav Piccolo. To je v bistvu »stari« Triglav, le da so ga namestili v kovinsko škatlo in je torej prenosen. Posebnost tega računalnika je tudi v preprosti montaži in demontaži trdega in mehkega diska.

Nova je bila tudi Mikro Adria. Gre za računalnik, ki je močnejši od Triglava in nekoliko slabši od Adrije.

Ena izmed Deltinih zanimi-

vosti je bila tudi stojnica, na kateri je ta Iskrin kolektiv vabil potencialne kooperante iz drobnega gospodarstva. Delta ima trenutno v Sloveniji že 15 takšnih kooperantov, v kratkem pa jih bo dobila še pet. Nedvomno je to svež prijem že tako in tako inventivne Delte.

Omenili smo že, da so predstavili tudi svojo celotno OEM ponudbo, predvsem ponudbo modulov.

Miro Simčič iz Delte, ki nam je predstavil stojnico, je takole

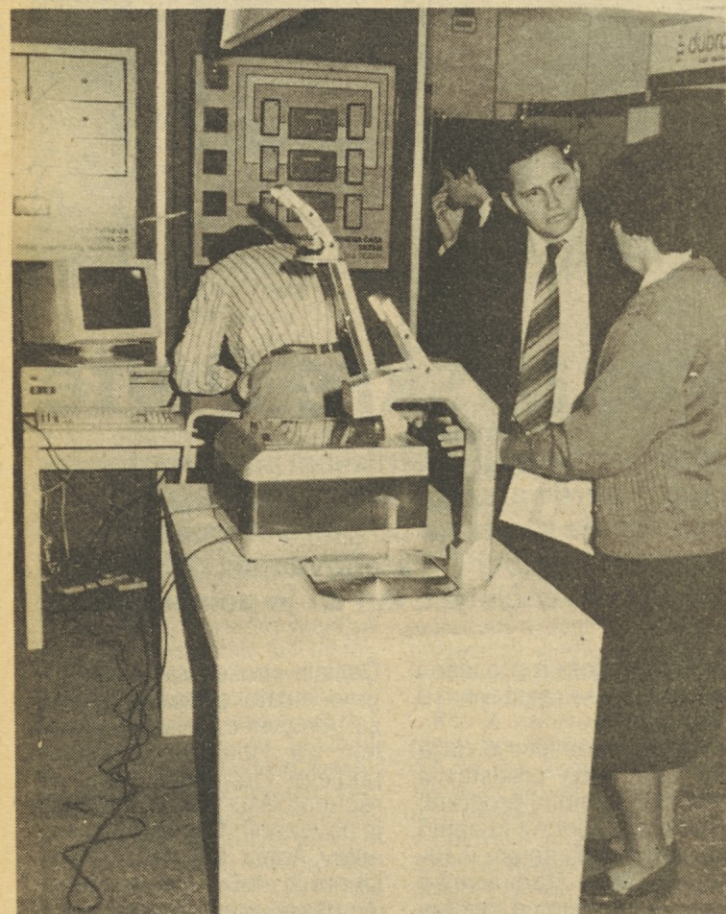
na kratko ocenil Deltin nastop na Interbiroju in sploh sejem sam: »Sodeč po vsem, bo letošnja razstava rekordno obiskana, vse pa kaže, da računalniška evforija pojenjuje, saj so začeli gledati ljudje na računalnike bolj realno, bolj na njihovo praktično korist. Lščejo tudi bolj zanesljive partnerje, to pa jim lahko omogočijo le večje firme — od vzdrževanja, šolanja kadrov do zagotavljanja kontinuitete v razvoju. Za razliko od podobnih sejmov v tujini, ta sejem v Zagrebu ni komercialen.«

Priznanje Interbiroja za Vegin LCD grafoskop

Izredno lično stojnico — zasnovali so jo »sejmarji« iz Marketinga Iskre Commerce — je imela na Interbiroju Kibernetika, točneje njene tovarne Vega, Mehanizmi, Števci in Inženiring. Največ svojih izdelkov, med njimi tudi nekaj novosti, je predstavila ljubljanska Tovarna optičnih in steklopihaških naprav Vega, in sicer mikročitalnike TEH A 2, roll 16 in com A 6, zatem prenosni mikročitalnik L 10, projekcijski mikročitalnik P 1

in grafoskop s tekočerkristalnim prikazalnikom CP 1, za katerega je Vega dobila tudi priznanje Interbiroja.

Iskraši iz Lipnice so razstavljali datumsko uro TDC, precej zanimanja pa je bilo tudi za gibko diskovno enoto IGD 3510 iz Števcev ter za varnostni sistem SEZAM. Inženiringi iz Kranja so na razstavi predstavili interfon za rudnike.

Ponudba IC-ejevih Zastopstev za integrirane mreže prenosa podatkov

»V Zastopstvih Iskre Commerce ugotavljamo, da se je začelo jugoslovansko tržišče naprav za prenos podatkov odpirati, kar sklepamo predvsem po povečanju zanimanja za povezavo računalniške opreme,« je kot v opravičilo zaradi velikanske gneče pred stojnico Zastopstev Iskre Commerce v hali 8 Zagrebškega sejmišča poudaril vodja te stojnice Filip Remškar. »Smo optimisti, če bodo imeli kupci seveda toliko denarja kot kažejo zanimanja.«

Resnično, zanimanja pa tudi že zahtevkov za programe tujih firm, ki jih v Jugoslaviji zastopa Iskra Commerce, je bilo izredno veliko. O končnih številkah, torej kar o konkretnem finančnem uspehu nastopa Zastopstev in preko njih švicarskega Datentechnika, britanskega Dynatecha, švedskega Standard Radio Telefona in ameriških Proteona in Xidaxa, seveda še ni mogoče govoriti, na dlani pa je, da zastopamo Iskraši prave oz. zanimive firme za jugoslovan-

skega kupca. Še toliko bolj, ker mu skupaj z našo Telema-

tiko in Elektrozvezami ter IC-ejevim KITS-om nudimo celo-

ten inženiring na področju prenosa podatkov.

CAOP-jev Miké na Digitalu

Iskrin Center za avtomatsko obdelavo podatkov iz DO ZORIN se je na Interbiroju-informatiki predstavil na dveh mestih, pri Kompasovem Digitalu in na stojnici Metalke pri Computer Associates. Pri Digitalu, katerega zastopnik v Jugoslaviji je zdaj Kompas, je CAOP predstavil svoj software pod zaščitno znamko Miké. Gre za interaktivne računalniške pakete za računalnike VAX, ki so povezani v sistem pod imenom MOPS — Modularno povezan sistem poslovnih aplikacij. MOPS povezuje PPS — Proizvodno planski sistem, VOS — Vzdrževanje osnovnih sredstev, KRIS — Knjigovodsko računovodski informacijski sistem, Prodajo, Ekonomiko, Stroške, Kadre, ISIP — Informacijski sistem izvoznih procesov in STIK — kar je okrajšava za Stike z javnostjo in kongresno dejav-

nost.

Kot rečeno, se je CAOP predstavil tudi na stojnici Metalke, TOZD Računalniški inženiring, oddelek Computer Associates. Iskra sodeluje z njimi zaradi tehnične podpore računalniškim produktom te znane ameriške firme za poslovne informacijske sisteme in grafične vizuelne informacijske sisteme, predvsem za računalnike VAX, vsebinsko pa tudi za osebne računalnike. Ti produkti so CA-TELLAPLAN, CA-TELLAGRAF, CA-DISSPLA, CA-CUECHART, SUPER PROJECT PLUS, SUPER PROJECT EXPERT itd.

Ob tem naj dodamo, da obe firmi — tako Digital kot Computer Associates med seboj uspešno sodelujeta.

Lado Drobež

Raziskovalna-razvojna dejavnost VZD Iskra v letu 1987

Inovativno poslovanje

Inovativno poslovanje smo predstavili v lanskem poročilu kot zadnjo, najbolj vse obsegajočo obliko (stopnjo), kar bi moralo biti cilj tudi za SOZD Iskra.

Na to temo smo tudi nameravali organizirati tradicionalno posvetovanje o razvojno-inovacijski dejavnosti v Iskri, kar pa je delno zaradi že poglobljajočih se Iskrinih programskih, vodstvenih in poslovnih težav in delno zaradi kadrovskih problemov v področju za RRD v DSSS odpadlo. Kot uspeh na tem področju in kot refleks vse večjim težavam pa velja poudariti dogovor PO SOZD, da se v naslednjem letu čimprej pripravi utemeljitev in akcijski plan za novo strateško opredelitev (eno od šestih) v Iskri — za NOV IZDELEK, ki se zatem redno izvaja in zasluje po vseh DO in TOZD.

V nekaterih DO je bil v letu 1987 opazen znaten napor in napredek na področju inovativne dejavnosti (npr. v DO Elektrozveze, Elementi, Avtomatika), vendar organiziranost v SOZD in številčni pokazatelji v Iskri niso napredovali. Izdatki za množično inovativno dejavnost (MID) zbrani za SOZD Iskra so bili (povzeto po R-II obrazcih) 323.120.000 din, kar kaže ugoden indeks 252, vendar je to še vedno skromnih 0,5% vlaganj v RRD. Grobo oceno nivoja in gibanja MID v zadnjih letih daje naslednja tabela. Zaradi vsekozi nepopolnih podatkov pa kakšna podrobnejša analiza ni smiselna.

	Število predlogov	Število uporabljenih predlogov	Letni prihranek v 000 din	v 000 din	Izplačila v % prihranka	Število predlogov na 1000 zaposlenih
1983	938	346	182.200	8.800	4,8	3,0
1984	635	420	216.675	10.354	4,8	1,9
1985	1080	584	745.778	27.119	3,6	3,5
1986	430	241	1.026.890	62.731	6,1	1,2
1987	735	430	4.437.179	134.940	3,0	2,0

Premajhen interes za inovacije kaže tudi podatek, da Iskra sploh ni sodelovala z nobenim inovacijskim projektom izmed 12, ki so jih sofinancirale TB — Ljubljanske banke v letu 1987 (v letu 1986 je bil vsaj še 1 iz Iskre) in tudi ne pri sofinanciranju nakupa raziskovalne opreme, ki je bilo omogočeno 2 investitorjem. Na razstavi »Inovacije za stabilizacijo 87« so bile od 31 prikazanih inovacij iz Iskre 3: Kibernetika 1 (obenem nagrada SBK), Avtomatika 1 (obenem nagrada SBK) in Avtoelektrika 1 (v letu 1986 je bilo od 29 inovacij Iskrinih 6). V Iskri smo za leto 1987 podelili 5 inovacijskih nagrad delavcem iz naslednjih DO: Kibernetika 2, Avtomatika, Mikroelektronika in skupaj Delta ter Mikroelektronika po 1.

Raziskovalno-razvojna dejavnost

Raziskovalna razvojna (tehno-loška), informacijska dejavnost.

Nadaljujejo se raziskave paralelnih računalniških sistemov (Del-

ta), podprt je interes za sodelavo z IJS pri raziskavah supraprevodnosti (Kibernetika); ostalo pa je bolj, ali manj razvojnega karakterja. Tako kot pri poslovnih funkcijah tudi pri raziskovalni dejavnosti vpliva dezintegracijski trendi na možnost vplivanja in rezultate dela. V nekaterih okoljih pomeni to tudi izboljšanje (proti pričakovanju).

Razvojna (tudi tehnološka) dejavnost se je odvijala povečini v okviru strateško-razvojnih programov SRP, za katere je bilo v letu 1987 planiranih 4.034.226.000 din in sklenjenih 100 pogodb (vključno z aneksii). Programski sveti (PS) vseh 12 SRP so prizadevno izvajali svoje naloge: predlaganje nalog, predlaganje zaključkov nalog in predlaganje novih projektov (9 novih in še 1 naknadno).

Informacijska dejavnost v naširšem pomenu — sicer napreduje, vendar glede na razviti svet prepočas. Računalniške kapacitete in

	1984	1985	1986	1987
Zaposleni v RRD Iskre	2239	2610	2768	2841
Porast v %	9	16	6	2,6
VS, VIS izobrazba	1134	1337	1537	1592
Delež od vseh zaposlenih v Iskri v %	6,7	7,6	7,8	7,9

mreže po nekaterih DO so zavidljivo opremljene, povezava v omrežje SOZD pa še vedno ni napredovala. Softverska podpora in izkoriščanje tudi še ni zadovoljivo, nekoliko bolje je z bazami podatkov. Nadaljnja povezava v Ljubljani,

oz. vsak svoje.

Velja pa opozoriti na ugotovitev pri prijavljanju projektov za Zvezni tehnološki fond, oz. pri drugih zunanjih povezavah, da vse bolj pogrešamo vsaj minimalno centralno Iskrino inštitucijo. Republiški, zvezni ali zunanji (vladni ali bančniški) partnerji se namreč dostikrat želijo dogovarjati le z Iskro kot firmo, ne z njenimi deli.

O kadrih, izobraževanju, nagrajevanju in motiviranosti je bilo izrečenih že veliko besed. Tokrat samo ilustrativno pokažimo na eno izmed bistvenih napak jugoslovanske prakse, da dejansko ne nagrajujemo dela (bolje rezultatov dela). Postavimo vrednote tako, da bo vrstni red izhajal iz motiviranosti pa ne bo skrbi za kadre!

Število delavcev v RR dejavnosti se je preteklih letih nenehno povečevalo in to bolj kot pa število zaposlenih. Opazen pa je upad porasta, ki pomeni lahko

celo dejansko zmanjšanje, če upoštevamo, da delavci iz RR dejavnosti opravljajo že prej naštetih številna opravila, ki v to dejavnost ne spadajo. Menimo, da je vzrok za tako stanje preslaba kvalifikacijska struktura v večini drugih dejavnosti

	1984	1985	1986	1987
Zaposleni v RRD Iskre	2239	2610	2768	2841
Porast v %	9	16	6	2,6
VS, VIS izobrazba	1134	1337	1537	1592
Delež od vseh zaposlenih v Iskri v %	6,7	7,6	7,8	7,9

celotne verige. Nad tem se velja zamisliti in ukrepati. Nismo pristaši prestrukturiranja z odpuščanjem pač pa z nenehim izobraževanjem in novimi delovnimi mesti.

Za najuspešnejše diplomske in magistrske naloge je bilo v Iskri peti podeljenih 10 nagrad (prispelo 24 vlog): Kibernetika 4, Avtomatika 2, Delta, Telematika, Električna orodja in IKM po 1. Uspešno je delovalo tudi izobraževanje vodstvenih RR kadrov, saj je Iskrino RR šolo v letu 1987 zaključilo 16 delavcev iz 10 DO.

Evidentiranje izdatkov in vi-

Za preglednejšo primerjavo s preteklimi leti podajamo naslednjo preglednico					
	1983	1984	1985	1986	1987
Vlaganja v RRD v SOZD v mio din	3.646	6.245	15.240	27.689	62.571
Porast vlaganj v %	48	71	144	82	126
Porast CP SOZD v %	51	69	110	86	87
Porast dohodka SOZD v %	46	53	62	115	87
Vlaganja v RRD od dohodka v %	14,4	16,1	24,6	20,8	23,0
od CP v %	4,5	4,6	5,3	5,2	5,9

rov RRD, evidentiranje in financiranje inovacij

Evidentiranje izdatkov in virov RRD s pomočjo P-II in R-II obrazcev je bilo ažurneje in tudi nekoliko bolj usklajeno. Obdelavo so izvedli tokrat v področju za ekonomiko in plan. **Poročanje o številu in financiranju inovacij** je še vedno zelo slabo.

Vlaganja v RRD in viri financiranja RRD, združevanje sredstev za SRP

V letu 1987 znašajo celotna vlaganja v RR dejavnost v Iskri 62.571.000.000 din, kar je 126% več kot v letu 1986, to pa je več kot porast CP SOZD 87% in porast dohodka SOZD 87%. Ta s SaS želeni trend je verjetno možen predvsem zaradi zelo slabih poslovnih rezultatov, kar bo v prihodnje lahko tudi neugodno vplivalo na vlaganja v RRD.

Dosežena vlaganja v RRD pred-

stavljajo v letu 1987 23,0% dohodka in 5,9% CP.

Skupno vložena sredstva so bila porabljena takole:

86,39% za RR delo, 9,22% za investicije v osnovna sredstva (7,91% za opremo) — padec glede na leto 1986 za 3,08%! Preostalih 4,39% je bilo porabljenih: 1,44% za pridobitev materialnih pravic — dvig za 1,24%, 0,40% za izobraževanje 1,94 za mednarodno tehnično sodelovanje (1,82% za izobraževanje v tujini), 0,09% za industrijsko oblikovanje in 0,52 za množično inventivno dejavnost.

Porast deleža za RR delo od 84,75% v letu 1986 na 86,39 je tokrat na račun dela izven opazovanih enot, zlasti izven Iskre. Delež BOD v letu 1987 pa je znašal 28,29% vlaganj v RR dejavnost to je zopet dvig glede na predhodnje leto za 1,54%.

Udeležba virov financiranja v letu 1987 je bila naslednja: lastni viri Iskre 94,28% (iz združenih sredstev na ravni TOZD 2,17%, iz združenih sredstev na ravni SOZD 4,52%), krediti bank in SIS 2,49%, dotacije 0,91%, inozemski viri 0,04%, ostali viri (vključno JLA) 2,28%. Opazno je povečanje že prej visokega lastnega deleža še za 2,68% (pri čemer je delež

združenih sredstev na ravni TOZD in SOZD upadel za 1,81%), krediti bank in SIS so se povečali z borih 0,25% na 2,49%, inozemski viri in ostali viri pa so padli za 5,58%.

Združevanje sredstev za SRP v letu 1987 ni potekalo v redu, saj so imele DO po obremenitvah do 30. 9. 1987 na dan 31. 12. 1987 neopracovanih obveznosti v vrednosti 1.098.024.473 din (po podatkih od Iskra Banke). Razdelitev združenih sredstev za leto 1987 med 12 SRP je bila narejena na istih osnovah kot leto poprej in je bila taka, kot kaže tabela:

SRP	Mio din	Delež %	DO — izvajalke
1. Mikroelektronika	468,000	11,6	ME, IEZE, IAEI
2. Računalništvo	347,000	8,6	Delta, IMRST, ELMOT, ME, ZORIN,
3. Profesionalni elementi	556,000	13,8	IEZE, IZA, IAEI, IBAT, IKON, IMRST
4. Teleinformatika	440,000	10,9	ITR, ISEZ, CEO
5. Optoelektronika	173,000	4,3	CEO, IEZE, IAEI
6. Merilna tehnika	343,000	8,5	IMRST, IZA, IMET
7. Aktorika in avtomatika	351,000	8,7	IZA, IMRST, IKON
8. Robotika	142,000	3,5	IMRST, IZA, ELMOT, IEZE
9. Elektronski in elektromehanski sestavi	89,000	2,2	ELMOT, VIDEO, IMRST
10. Avtoelektrika in avtoelektronika	177,000	4,4	IAEI
11. Električni rotacijski stroji	311,000	7,7	ROTOM, ELMOT
12. Skupne tehnološke osnove	154,000	3,8	IMRST, ZORIN, ITR, IEZE, IKM, IZA, DELTA
A. Naloge v Iskri — Santa Clara	363,226	9,0	IBAT, ITR, IMRST
B. Inovacijski sklad	120,000	3,0	IKON, (ITR)
Skupaj:	4.034,226	100,0	

Iz pregleda je razvidno, da večino programov izvaja po več DO, še več pa je zanje zainteresiranih iz uporabniškega vidika. Zato vodijo delo na programih in usklajujejo interese med DO Programski sveti, ki so sestavljeni iz pooblaščenih predstavnikov zainteresiranih DO. Koordinacijo med sveti izvaja Področni kolegij za raziskovalno dejavnost (PKRD), predloge pa potrjuje Odbor za razvojni program in raziskovalno dejavnost (ORPRD), ki je samoupravno izvršilni organ DS SOZD Iskra.

Programski sveti predstavljajo pomembno mesto strokovnega dogovarjanja med delovnimi organizacijami Iskre, saj obravnavajo tudi celotno problematiko programov in RR nalog s svojega programskega področja, ne glede na vire financiranja.

Združena sredstva predstavljajo v vseh virih za RR dejavnost v Iskri manjši del, za leto 1987 6,4%, večji del pa vlagajo DO same, neznaten obseg pa so še viri PoRS, bank in drugih.

Vrednost združenih sredstev se je gibala takole:

»Standardizacija orodij, III. faza«	SRP 12	IMRST	11,300 mio din
»Onesnaženost Krupe s PCB«	Inov. sklad	IKON	24,200 mio din
»Pokrivanje fiksnih in operativnih stroškov v ISC«	ISC	IC	103,226 mio din
	Inov. sklad	ITR	95,800 mio din
	Skupaj:		234,526 mio din
* Za naloge »COSINE — sodelovanje pri povezovanju odprtih sistemov v Evropi«, pri kateri sodeluje Iskra z Institutom Jožef Stefan, je bilo lani rezerviranih navedenih 95,800 mio din, ki so bila tudi edina neizkoriščena sredstva v letu 1987.			

Vsa združena sredstva, ki so bila v letu 1987 usmerjena v naloge

strateških programov, so bila dana OZD — izvajalkam v uporabo z obvezo vračila in nadomestila ter plačilom revalorizacije, razen za naloge:

	1984	1985	1986	1987
Združena sredstva v mio din	410	735	1.411	4.034
Porast v %	121	79	92	185
Delež od vseh vlaganj v RRD v %	6,7	5,2	5,1	6,4

Skupna vrednot sredstev, ki jih je odobril ORPRD na predlog PKRD, brez vračila predstavlja 5,8% združenih sredstev v letu 1987, če pa

nalogo.

Poskušamo podati tako tiste dosežke, ki so sofinancirani z združenimi sredstvi 6,4% vseh vlaganj v RR dejavnost) kot tiste, ki so rezul-

tat vlaganj izvajalk samih (večinskega dela 93,6%).

Seveda bi bil spisek vseh dosežkov preobširen, zato so v po-

cev), ISEZ (5 sodelavcev), IZA (6 sodelavcev).

Poleg zaključevanja razvojev in nalog pa je potrebno redno sprotno RR delo. Po novi metodologiji pri-

javljanja in ocenjevanja je bilo koncem leta 1986 izbranih od večjega števila predprojektov 75 projektov, za katere je bilo v letu 1987 prijavljenih 87 nalog.

Industrijska lastnina in patenti, standardizacija in testiranje

Na področju **industrijske lastnine in patentov** se razmere v Iskri zadnje leto niso bistveno spremenile. Po podatkih iz INDOK centra so delavci Iskre v letu 1987 vložili 21 jugoslovanskih patentnih prijav, kar je 6 več kot leto poprej. Pri tem daleč izstopa Kibernetika z 8 prijavami, nato sledi Telematika s 3, Elektromotorji, Elementi in Avtoelektrika s po 2 in Elektrozveze, Kondenzatorji, Rotomatika in CEO s po 1.

V evropskem in tudi svetovnem okviru postajata **standardizacija in testiranje** že skoraj pogoj za vključevanje in uspešnost, kar se v Iskri v celoti še premalo zavedamo.

Mednarodno poslovno-tehnično sodelovanje

V letu 1987 nismo nadaljevali s podrobnejšim evidentiranjem Iskrinih organizacij in njenih sodelavcev v mednarodnih združenjih, organizacijah in komisijah. Več

truda je bilo vložnega, da bi poravnali vsaj članarino za CCITT in CCIR za leti 1986 in 1987 ter zamudne obresti za nazaj, prav tako za združenje EIRMA.

Zaključek

V delovni skupnosti SOZD Iskra imamo ustrezen pregled le nad nalogami, ki se sofinancirajo iz združenih sredstev. Kakšne so metode izbora, priprav, financiranja in dodeljevanja resursov za RR naloge, ki jih izvajajo razvojne enote iz lastnih sredstev DO, oz. TOZD, ne vemo dovolj.

Če gledamo plane DO, letna poročila DO in sanacijske elaborate DO, vidimo, da je RR dejavnost precej na stranski veji.

Na razvitem zahodu velja za podjetja geslo »Innovate or die« (inovirati ali umreti), pri nas v Iskri pa očitno preveč odločujočih ljudi misli, da bomo preživel z obstoječimi programi, oz. s sedanjo dinamiko in načinom uvajanja novih RR dosežkov.

Predlagamo, da uporabite to poročilo skupaj s poročili o RR dejavnosti svojih DO in skupaj z dokumentom strateška usmeritev »Nov izdelek« za kvalitetno pripravo novih planov.

Dimitrij Trpin

Dr. Farouk M. Fawzi je po poklicu inženir, magister ekonomije in doktor uporabne statistike.

Je direktor Mednarodnega centra za kakovost in upravljalске vede (International Center for Quality and management sciences) v Rotterdamu. Predava tudi na Mednarodnem inštitutu za upravljalске znanosti v Delftu; je ekspert Unido-a za področje kontrole kakovosti in svetovalec Mehiske družbe za mednarodno produktivnost in upravne vede. Je sodelavec Britanskega inštituta za zagotavljanje kakovosti, višji sodelavec Ameriške družbe za kontrolo kakovosti in ustanovitelj ter direktor Arabskega centra za kakovost.

Dr. Fawzi ni le strokovnjak na področju celovitega obvladovanja kakovosti, temveč je tudi izkušen raziskovalec trga, planiranja in strategije proizvodnje, novih tehnik za napovedovanje razvoja, uporabne statistike za poslovne odločitve i. dr.

Dr. Fawzi je avtor več knjig in člankov.

Pri nas je že predaval v Centru za uposabljanje vodilnih delavcev pri Gospodarski zbornici, v Cankarjevem domu in v Gorenju. Povabili smo ga v Iskro — Avtomatiko in Rotomatiko.

Ker trenutno opravlja posebne naloge v Damasku, je posebej za Iskro pripotoval v Jugoslavijo.

Izobraževalno srečanje: zagotavljanje kakovosti v Iskri Avtomatiki

Področje za kadrovske zadeve, V Službi izobraževanja, je organiziralo izobraževalno srečanje, Zagotavljanje kakovosti v Avtomatiki. Udeležili so se ga glavni direktor, direktorji TOZD, vodje služb kakovosti, programski vodje in še nekateri člani kolegijev direktorjev v TOZD Avtomatike. To izobraževalno srečanje predstavlja uvod v organizirano in načrtno izobraževanje za kakovost vseh zaposlenih.

Ko smo v Avtomatiki začeli izgrajevati sistem zagotavljanja kakovosti, se je takoj pojavilo vprašanje izobraževanja za kakovost. Na enem od šestankov področnega kolegija kakovosti, smo formirali programski svet za izobraževanje na področju kakovosti, da bi poskusili poiskati odgovore na naslednja vprašanja: ko-kaj-kako.

Programski svet je pripravil t.i. »matriko izobraževanja«, v kateri je bila za strateško vodstvo Avtomatike in njenih TOZD predvidena tudi problemska konferenca o kakovosti. V želji, da bi bila ta problemska konferenca čimbolj učinkovita, smo nanjo povabili dr. Farouka Fawzija. Poslali smo mu nekaj gradiva o Av-

tomatiki in analizo stanja na področju kakovosti ter ga prosili naj nam razloži cilje zagotavljanja kakovosti, s katerimi se bomo na problemski konferenci lahko primerjali. Cilj srečanja je bil: od teorije preko analize stanja do plana. Dr. Fawzija smo prosili, da bi prisostvoval tudi drugemu delu našega srečanja, prisluhnili našim referentom, se vključeval v razpravo (poskrbeli smo za obojestransko simultano prevajanje) in nam pomagal oblikovati zaključke.

Dr. Fawzi nam je v dopolnjenem delu izobraževalnega srečanja predstavil svoja razmišljanja o teorijah zagotavljanja kakovosti, o potrebi

celovitega vodenja izdelka, vlogi vodstva in sistemu negativnih povratnih informacij ter jih podkrepili s primeri iz svoje bogate prakse.

V nadaljevanju je Marko Kiauta, vodja področnega kolegija za kakovost predstavil Avtomatikin sistem zagotavljanja kakovosti in ga primerjal z razmišljanji dr. Fawzija. Direktor Trženja, Stojan Rakar, direktor Razvojnega inštituta, Jure Pohar, vodja kontrole kakovosti TOZD AVN Andrej Levstik in vodja službe izobraževanja Janka Lazarevič so vsak s svojega vidika analizirali stanje na področju kakovosti ter opozorili na bistvene probleme, ki jih je potrebno odpraviti.

Sistem kakovosti v podjetju mora biti kot kri v telesu. Ni monopol nobenega organa, noben organ ni nad njim in ne more brez njega.

dr. Farouk Fawzi

En zadovoljen kupec preprča dva nova, en razočaran nam prežene deset drugih.

dr. Farouk Fawzi

Iskra — Avtomatika je z današnjo aktivno obliko izobraževanja vodilnih gotovo na pravi poti.

dr. Farouk Fawzi

O izobraževalnem srečanju so povedali:

Peter Merljak: — SOZD Iskra: Veseli me, da je do omenjenega srečanja prišlo, saj takšen način dela, upošteva tudi udeležbo, predstavlja korak naprej v uveljavitvi kakovosti v Iskri.

Predavatelj dr. Fawzi je bil odličen; razumljiv, zanimiv, vključno z vsebino predavanj, ki je bila za zbrani krog udeležencev primerno izbrana.

Za še pomembnejši od predavanj bi ocenil drugi del srečanja, ko so vodilni — strokovni delavci Avtomatike konkretizirali podano tematsko na stanje oz. določene primere v delovni organizaciji, pri čemer bi še posebno opozoril na diskusijo glavnega direktorja Rudija Pirca in tovaršev Iva Writza ter Aleša Pečlina. Želel bi, da bi se vzdušje iz srečanja preneslo oz. nadaljevalo v konkretnih akcijah, ki naj bi se v primernem času rezultirale tudi v zelo pomembni tržni akciji Iskre, to je registracija pri BSI

(British Standards Institution). BS 5750, ki določa pristop k zagotavljanju kakovosti.

Rudi Pirc: — glavni direktor Avtomatike: V DO Iskra — Avtomatika smo prepričani, da je kakovost eden od bistvenih pogojev za uveljavljanje na tržišču. Istočasno ugotavljamo, da kakovost naših izdelkov ni vedno na nivoju konkurence. To pomeni, da ali izgubljamo tržišča ali pa dosegamo za naše izdelke cene, ki so nižje kot jih dosegajo konkurenca.

Ker imamo ambicije izvažati več, predvsem pa povečati izvoz na zahtevnejša tržišča, je potrebno odpravljati pomanjkljivosti kot je slaba kakovost. **Vsi zaposleni** se moramo zavedati, da je le dobro opravljeno delo (gledano tudi širše) jamstvo, da bomo na tržišču preživel tudi v bodoče. Torej kakovost ni le stvar vodilnih in službe kakovosti.

V ta namen smo v delovni organizaciji pristopili k širši akciji izboljšanja kakovosti naših izdelkov, ko naj bi DO in vsak TOZD imel izdelan koncept kakovosti.

Tudi svetovna avtoriteta iz tega področja, dr. Fawzi nam je pomagal osvetliti nekaj pravil obnašanja na tržišču in organiziranje kakovosti.

Upam, da bomo vse tisto, kar smo že poznali in vse tisto, kar se sproti učimo, vnašali v naše proizvode in s tem stalno izboljševali kakovost.

Marko Kiauta: — Kakovost — Avtomatika: Sledili smo smernici programa področja kakovosti SOZD Iskra za leto 1988, ki pravi: »Izobražuj vse, vendar sprva vodilne!« Da smo lahko pristopili k organizaciji takega srečanja, nam je bila naklonjenost glavnega direktorja bistven predpogoj. Srečanje je potekalo ugodno. Izpolnjena sta bila dva glavna pogoja:

— direktorji, vključno z glavnim so si vzeli čas

— predavatelj je bil odličen

Aktivna razprava je pokazala, da so naša razumevanja dokaj različna in da celovito obvladovanje kakovosti še nima dovolj jasnih oblik v našem poslovnem konceptu. Prepričanje, da je povečanje kakovosti procesa lahko učinkovito voden proces, še ni v celoti prevladalo. Obstajajo pomisleki, da za to še ni potrebnih pogojev in tudi o metodah so različna mnenja.

Kljub temu je tako intenzivno celodnevno obravnavanje problemov kakovosti (izdelka in procesa) rodilo marsikatero novo spoznanje v smeri celovitega obvladovanja kakovosti. S tem je bil namen posvetovalnega dosežen.

Osebnost sem spoznal, da moramo poleg stroškov kakovosti (kot glavni vzvod za motivacijo vodstva), dajati še večji poudarek vsem

V daljši razpravi smo diskutirali o povedenem o sodelovanju trženja in razvoja; kontroli proizvodnega procesa; problemih marketinga; posledicah prodaje še nerazvitih, neatestiranih izdelkov; o potrebi intenzivnega, potrpežljivega zbiranja podatkov ipd. Dr. Fawzi je večkrat komentiral naša razmišljanja in nam svetoval najustrežnejše rešitve. Prav v tem je bila posebnost našega izobraževalnega srečanja — konfrontacija teoretičnih spoznanj in prakse. Redko se namreč zgodi, da priznan strokovnjak prisostvuje problemski konferenci in se aktivno vključuje v razpravo.

Miran Morano

Program kakovosti v Avtomatiki

Leta 1987. smo začeli v Avtomatiki s petletnim programom, katerega cilj je vpeljati sistem celovitega obvladovanja kakovosti. Začeli smo s kratkim posodobljenim pravilnikom kakovosti DO, ki naj bi kot dogovor vodilnih o glavnih pravilih »igre«, definirali ciljno stanje.

Za vsake pol leta naprej določimo Programom kakovosti, katera določila pravilnika postanejo v naslednjem polletju obvezna. Sočasno posodobljamo navodila, ki podrobneje določajo način izvajanja posamezne točke Programa kakovosti.

Vsebinska Programa 1 in 2 je v postavitvi tehnologije vodenja kakovosti (pretvorba kontrol v službe kakovosti, redno in dokumentirano obravnavanje vzrokov slabe kakovosti na kolegijih TOZD in DO), v obvladovanju kakovosti postopka osvajanja novega izdelka in v obvladovanju kakovosti kontrole.

Pravilnik, programi in pripadajoča navodila sestavljajo naš nastajajoči poslovnik kakovosti — quality manual. Ta v uvodu vsebuje akt politike kakovosti DO ter odločbo o področnem kolegiju kakovosti, ki povezuje vse delavce zagotavljanja kakovosti iz TOZD materialne proizvodnje, Razvojni inštitut, Trženje in DSSZ. Določili smo si cilj, da sistem zgradimo skladno z International Standards Organisation 9000 in ga registriramo pri BSI. Pri tem nam je SOZD-ova skupina za Q v občutno pomoč, čeprav zaenkrat ni pravih rezultatov. Vendarle moram pohvaliti TOZD TENEL, kjer so pri naporih za realizacijo programa toroidnih transformatorjev tako zahtevanemu kupcu kot je IBM, v marsičem prehiteli večino v IA.

Marko Kiauta TOZD RI

informacijam s trga (tudi negativnim). Dobiti morajo prvo prioriteto.

Karel Hribšek: — TOZD Na-prave za energetiko: Predavanje dr. Fawzija je bilo zelo kvalitetno in koristno. Prav tako tudi razprava. Menim pa, da bi bilo potrebno taka animacijska predavanja dopolniti s konkretnimi pristopi in metodami dela v cilju obvladovanja kakovosti v celotnem poslovnem in proizvodnem procesu.

Ko nam predavatelj predstavi japonski model obvladovanja kakovosti in uspehe, smo vsi navdušeni. Nimamo pa vsi enake predstave, kako to doseči. Marsikdo razmišlja preveč racionalno o bližnjici (na seminarju smo omenjali vrtnanje luknje skozi) v japonski model — ukiniti obstoječe službe za zagotavljanje kakovosti, podrediti kontrolo proizvodnji in s tem racionalizirati stroške, kakovost izdelkov pa zagotavljati na osnovi

kolektivne odgovornosti. Pri tem se vse premalo zavedamo, koliko stopnic so morali japonsci prehoditi v obvladovanju kakovosti, da so prišli do sedanjega modela. Nas čaka prav toliko stopnic, le krajše naj bi bile. Izhajati moramo iz obstoječega stanja, ki je na posameznih programih različno, upoštevati dobre in slabe izkušnje, bližnjice načrtovati premišljeno, predvsem pa delati sistemsko.

1. Vsej poslovodni strukturi je potrebno predstaviti kaj pomeni integralni sistem zagotavljanja kakovosti; od kvalitete tržne analize, preko razvoja, tehnološkega osvajanja izdelka v proizvodnji in obvladovanja kakovosti v celotnem procesu do spremljanja obnašanja izdelka na terenu. Posebej bi opozoril na problematiko atestiranja. Preveč je razširjeno mišljenje, da naj razvoj izdelke razvije, proizvodnja pa naj pridobi ateste. Ne, že v fazi razvoja

je potrebno zagotoviti, da bo izdelek ustrezal mednarodnim standardom.

2. Problematika dobave: sami moramo definirati zahteve do dobaviteljev in jim pomagati, da nam bodo dobavljali takšne materiale, kot jih želimo. Sistematično moramo analizirati kvaliteto dobaviteljev, jih selekcionirati, iskati alternativne. Sebe pozitivni rezultati na vhodni kontroli nam bodo »zelena luč« za ukinjanje vhodnih kontrol.

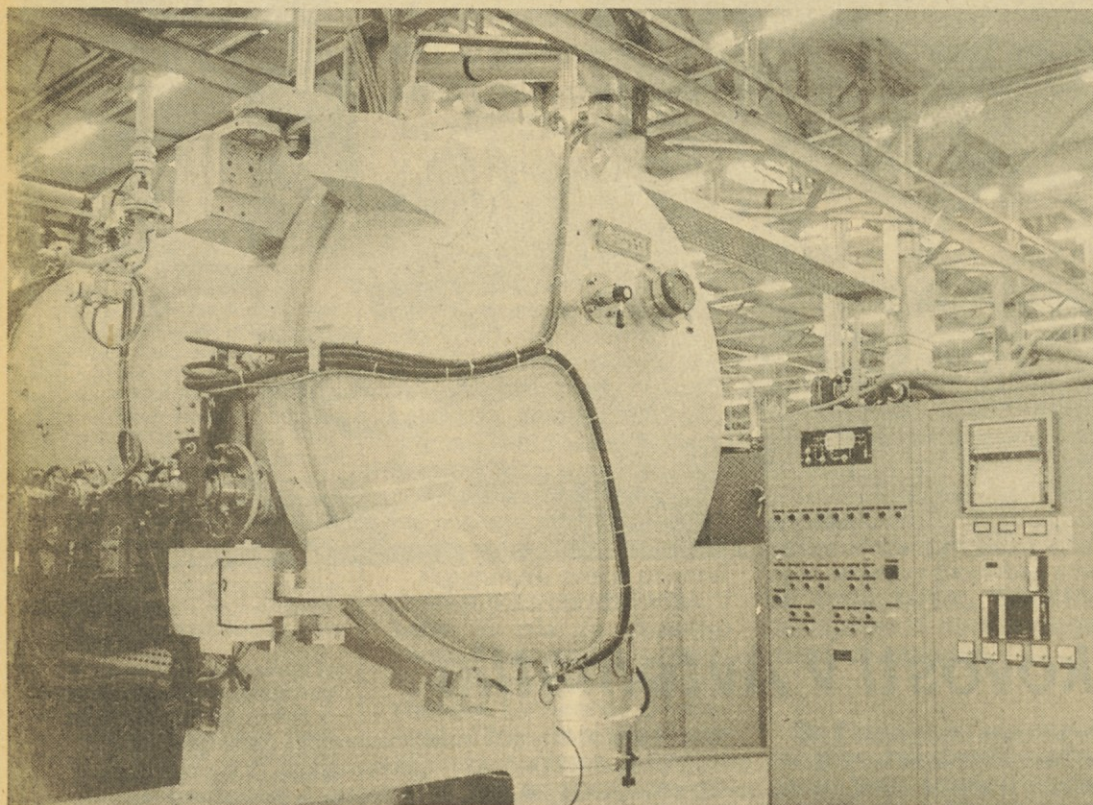
3. Kakovost in stroški: samo laik razmišlja, da je večja kakovost vedno povezana z višjo ceno. Na programu zaščite in avtomatizacije v energetiki smo začeli sistematično analizirati stroške slabe kakovosti v celotnem procesu proizvodnje in ugotovili, da z obvladovanjem kakovosti zmanjšujemo stroške v kasnejših fazah (manj izmeta, dodelav, zastojev, zgube časa, itd.).

Obvladovanje vseh stroškov in motenj v procesu nam tudi zagotavlja, da smo sposobni dobaviti kupcu naročeno blago v dogovorjenem roku.

4. Izobraževanje: izgraditi moramo tak sistem izobraževanja, ki bo poleg izobraževalne vsebine predvidel tudi preverjanje znanja po zaključku izobraževanja in po določenem časovnem obdobju.

5. Odgovornost za kakovost: v trenutni gospodarski situaciji, ko se borimo za preživetje ima vodja proizvodnje glavni cilj — realizacijo fizičnega plana — tudi na škodo kakovosti. Če je ta isti vodja odgovoren za kakovost, potem se ravnamo po načelu »kadija tuži kadija sudi«. Zato menim, da je treba ti dve funkciji zaenkrat ohraniti ločeni. Prav tako menim, da je odgovornost lahko samo osebna. Kolektivna odgovornost zame pomeni, da odgovornosti ni. Dejal bi, da marsikomu to celo ustreza.

Tovarna delovnih sredstev: **POVSEM**

Vakuumska peč Vacublow 549 HP, ki že obratuje v novogoriški Iskri Avtoelektriki, njene proste zmogljivosti pa bodo ponudili tudi drugim zainteresiranim firmam.

V novogoriški Iskri Avtoelektriki, v njeni temeljni organizaciji tovarni delovnih sredstev je pričela pred nedavnim obratovati povsem nova, sodobna kalilnica. Potrebe po njej so bile iz dneva v dan, celo iz leta v leto večje, saj je postala stara kalilnica že zdavnaj premajhna za zadovoljevanje potreb ostalih temeljnih organizacij, posebej pa tovarne delovnih sredstev po tovrstni dejavnosti kot je žarjenje, kaljenje, odplinjevanje, popuščanje, itd. Lokacijsko je dobila nova kalilnica prostore v (bivši) stari kotlarni.

Ob tej pridobitvi pa niso v ospredju le novi, prepotrebni prostori, ampak izstopa tu povsem nova tehnologija toplotne obdelave orodnih jekel, kar pa je še najvažnejše, v ce-

Izvoz na tuje trge po načrtih

V srednjeročnih in dolgoročnih načrtih 3680 članskega kolektiva Iskre Avtoelektrike Nova Gorica je z velikimi črkami zapisana ena izmed glavnih dolgoročnih nalog in sicer povečanje prodaje njihovih izdelkov na zahtevnih tujih trgih, ki teče seveda vzporedno z razvojem novih, sodobnih, tujemu in domačemu trgu prilagojenih tehnološko zahtevnih izdelkov. Te naloge kolektiv dokaj dobro uresničuje, saj so že rezultati prvih devetih mesecev potrdili, da so na pravi poti, ali povedano drugače, do konca letošnjega septembra so na tuje, predvsem konvertibilne trge že prodali za 19,4 milijona dolarjev izdelkov. V letni načrt so zapisali, da bi morali letos izvoziti za 27,3 milijona dolarjev električnih in elektronskih izdelkov, to pa pomeni,

če bo šlo seveda vse po načrtih, kar za okrog 30 odstotkov več kot minulo leto.

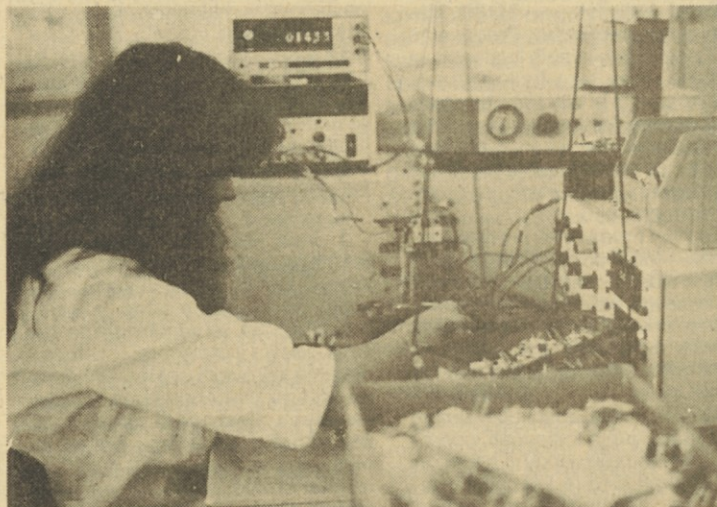
Tako zastavljeni plani in že doseženi izvozni rezultati uvrščajo Iskro Avtoelektriko na prvo mesto med izvozniki v novogoriški občini, je med najpomembnejšimi izvozniki v severno-primorskem gospodarstvu, kjer najdemo še eno Iskro in sicer Rotomatiko Spodnja Idrija pa tudi v okviru SOZD Iskra ustvarjata pomemben prispevek pri uresničevanju razvojnih usmeritev.

Vsekakor je dokaj zanimiv tudi posredni izvoz nogovoriške Iskre Avtoelektrike, pri čemer imamo v mislih predvsem tesno sodelovanje z našim največjim avtomobilskim proizvajalcem, s kragujevsko Crveno zastavo, saj so njihovi avtomobili, v katerih so tudi

izdelki iz Avtoelektrike, na vseh koncih in krajih sveta. Še največ pa si obetajo od najnovejšega osebnega avtomobila Yugo Floride, ki so ga pričeli izdelovati letošnjega 2. oktobra in ga bodo prodajali

tudi na tujih trgih. Zanj bo Avtoelektrika izdelovala zagnjalnik, alternator, vse potrebne releje, cigaretni prižigalnik, vžigalno tuljavo, ožičenje za elektronski vžig, utripalke, itd.

M. R.

NOVA KALILNICA

loti je rešen problem s strani varstva okolja — ekologija. Prejšnja tehnologija je namreč slonela na soleh, ki so vsebovale strupene cianide, sedanja najmodernejša obdelava pa sloni na uporabi tehnologije kaljenja v vakuumu ter ohlajevanje s plinom dušikom.

V novi kalilnici so v uporabi in obratovanju najmodernejša peči, ena izmed njih celo računalniško krmiljena tako, da je postopek toplotne obdelave od začetka do konca v celoti avtomatiziran. Strojnost tehnologija kalila je torej v tem primeru le priprava programa za pravilno toplotno obdelavo.

Odveč je poudarjati velikanske prednosti, kljub temu pa jih nekaj naštejmo: 1. v ospredju je vsekakor veliko manjša deformacija obdelovalcev. 2. iz obdelave pridejo kovinsko čiste površine tako, da so orodja lahko finalizirana pred toplotno obdelavo. 3. avtomatski in hitrejši postopki. 4. možnost neprekinjenega dela, torej 24 ur dnevno, kar z drugimi besedami pomeni, da bodo opravljali razne storitve nove kalilnice tudi za druge zainteresirane firme. Zato pripravljajo skupaj z me-

talurškim inštitutom iz Ljubljane posebno informacijo o možnostih in kapacitetah kalilnice v Iskri Avtoelektriki in jo bodo poslali vsem orodjarnam v severnoprimorski in obalno-kraški regiji ter drugim morebitnim zainteresiranim.

Trenutno izvajajo v novi kalilnici kvalitetne storitve predvsem za potrebe tovarne delovnih sredstev, to pa so naslednji postopki toplotne obdelave: kaljenje orodnih jekel, žarjenje, popuščanje, odplinjevanje, trdo spajkanje, trdo spajkanje s hkratnim kaljenjem in sintriranje. To je le nekaj najosnovnejših možnosti, ki jih nudi sodobna, gotovo najosodobnejša kalilnica na Primorskem, če ne celo v slovenskem prostoru, saj sta na primer v Sloveniji le dve peči, ena v Metalurškem inštitutu Ljubljana in ena v Avtoelektriki.

Ob zaključku tega sestavka pa naj napišemo še pohvalo, ki je namenjena vodji kalilnice Milošu Živku in njegovim sodelavcem, saj so pričeli takoj po zagonu z uspešnim rednim delom.

M. R.

Znanja ni nikoli dovolj

Prodor računalništva v najosnovnejše celice našega življenja in delovanje že zdavnaj ni več novost, žal pa nas je še vse preveč takih, ki o tej vrstni in nesluteni možnosti posodobitve vsakdanjih potez še vse premalo vemo. Tudi v Iskri Avtoelektriki je tako, zato se je kadrovsko-izobraževalna služba v tej delovni organizaciji odločila, da pripravi skupaj z domačimi strokovnjaki tečaj za uporabo osebnega računalnika. Tečaj je namenjen začetnikom, oz. tistim, ki še nimajo izkušenj z uporabo osebnih računalnikov PC (IBM kompatibilni XT in AT).

Trenutno (torej, ko to poročamo) obiskuje tečaj 14 slušateljev iz nekaterih TOZD in skupnih služb, znanje pa razdajata domača strokovnjaka Miran Istinič s področja za organizacijo in informatiko in Valter Rejec s področja tehnologije in študija dela. Tečajnike sta seznanila z osnovami operacijskega sistema in uporabo PC kot terminala na voxu, z nortonom — urejevalnikom teksta ter z osnovami programskega paketa. Po najnovejših informacijah bo sodelovanje, oz. uvajanje na tečaju omogočeno širšemu krogu zainteresiranih v Iskri Avtoelektriki.

M. R.

Popravek

V predzadnji, 36. številki našega glasila smo objavili razgovor s Stankom Birso, vodjo področja kakovosti v Iskri Avtoelektriki Nova Gorica. Žal je prišlo pri odgovoru na eno izmed vprašanj do neljube pomote, ki taka, kot je bila objavljena povsem izniči prizadevanja za zagotavljanje kakovosti, oz. povsem napačno interpretira pravilnost odgovora. Na vprašanje, kakšne so trenutne zahteve kakovosti na zunanjem trgu je Stanko Birsa med drugim dejal, da število odpovedi v garancijski dobi dovoljujejo za letošnje leto št. 1,5 do 3 promila odpovedi, in tu je napaka, saj je bilo objavljeno, da dovoljujejo še 1,5 do 3 odstotka odpovedi. Med odstotki in promili pa je bistvena razlika, zato se avtorju odgovorov in vsem prizadetim opravičujemo.

M. R.

• Koprské Primorske novice so objavili informacijo, da so v kragujevski Crveni zastavi tekoče trakove zapustili prvi novi avtomobili Jugo Florida. Ta pomembni dosežek v avtomobilski industriji se vključuje v 135-letnico obstoja kragujevske tovarne.

Svoj pomemben delež v notranjosti tega sodobnega avtomobila bo imela nedvomno tudi šempeterska Iskra Avtoelektrika, ki ga bo oskrbovala z več izdelki. Strojovnjaki šempeterskega kolektiva so uspešno osvojili in razvili suho vžigalno tuljavo, zaganjalnik, alternator, rele smernih kazalcev, rele »peri-briši«, vžigalnik za cigarete ter ožičenje za elektronski vžig.

• Delo je v prilogi Znanje za razvoj pisalo o letošnji predstavitvi robotov in sestavnih sklopov zanje na letošnjem sejmu Sodobna elektronika 88. Sejem je postregel z nekaj novostmi od novih, oz. izpopolnjenih izdelkov Inštituta Jožef Stefan, ribniškega Rika, nekaterih Iskrinih delovnih organizacij, kot sta Avtomatika, Elektromotorji iz Železnikov itd.

Dr. Uroš Stanič, vodja oddelka za avtomatiko, robotiko in biokibernetiko na Inštitutu Jožef Stefan je v zvezi z Iskro povedal, da tudi tokrat vendarle nismo bili povsem brez možnosti primerjati naše izdelke s tujimi. Za to so poskrbele tiste delovne organizacije, ki so predstavile rezultate svojega sodelovanja s tujimi partnerji. To sta predvsem Iskra Avtomatika, ki je predstavila Robotecovo robotizirano varilno celico in Iskra Elektromotorji iz Železnikov, ki poslovno sodeluje z zahodnonemškim Phytrenom.

• Ljubljanski Dnevnik piše, da je s pomočjo centra za usposabljanje vodilnih delavcev pri republiški gospodarski zbornici vodstvenim delavcem Iskre Rotomatike v okviru posebnega seminarja »Sodobni trendi delavladovanja kakovosti v svetu« predaval direktor Mednarodnega centra za kakovost in upravljalne vede iz Rotterdama dr. Faruk Fawzi. Udeležencem seminarja je spregovoril o metodologiji, ki jo v svetu uporabljajo pri izbiri dobaviteljev reprodukcijskih materialov ter o načinu sklepanja in o oblikah pogodb, ki jih zahodno gospodarstvo uporablja pri preverjanju kakovosti izdelkov. Iskra Rotomatika je namreč največji konvertibilni izvoznik na Severnoprimorskem, zato ji nabiranje tovrstnih izkušenj priznanih svetovnih izvedencev še kako prav pride. Doktor Fawzi je na seminarju veliko pozornosti namenil še oblikam proizvodnje brez zaloga in brez napak.

• Ljubljanski Dnevnik bo zagrebškem 20. sejmu Interbiro — Informatika piše o velikih načrtih DO Iskra Delta. Ta kolektiv je bil še lani v velikih finančnih težavah, letos pa je položaj že precej boljši. V letošnjih devetih mesecih so, kot piše list, v Delti ustvarili za 110 milijard dinarjev prometa, od tega je bilo za 8,5 milijona dolarjev izvoza. Tako so za amortizacijo izločili sedem, za akumulacijo pa še milijardo dinarjev. Spodbudno je tudi dejstvo, da bodo glede na podpisane pogodbe letos izvozili še za pet milijonov dolarjev, prihodnje leto pa naj bi bil skupni izvoz že 20 milijonov dolarjev. Poleg finančne konsolidacije so se v Iskri Delti lotili tudi spremembe nekaterih strateških usmeritev. Prekinili so sodelovanje s firmo DEC, začeli pa so se dogovarjati z Intertradom in IBM, da bi jim slednji omogočil proizvodnjo nekaterih računalniških sistemov, kjer bi lahko Delta vložila vsaj 40 odstotkov svojega znanja in sredstev.

• Beograjski Privredni pregled piše, da so Iskrini monterji pričeli montirati novo opremo v TOZD PTT promet v Prijepolju, ki bo izboljšala lokalni telefonski promet v tej občini. Dela v zvezi z razbremenitvijo telefonskega prometa so že pri kraju, nova oprema pa omogoča 60 novih izhodnih kanalov.

• Gospodarski vestnik je eno svojih zadnjih števil posvetil vprašanju, kako naj se Jugoslavija obnaša v zvezi s pripravi na enoten evropski trg po letu 1992. V zvezi s tem pomembnim vprašanjem objavlja tudi prispevek iz Iskre na temo vključevanje v svetovne procese standardizacije. Kot pravi Peter Merljak, svetovalec za področje kakovosti v SOZD Iskra, bo prehod čez leto 1992 mehak. Toda to še zdaleč ne pomeni, da se v Iskri ne zavedajo nujnosti pospešenih priprav na napovedani skupni trg. Prav narobe: v Iskri so se začeli bojevati za vključevanje v svetovne procese standardizacije — gre predvsem za vključevanje v IEC, Mednarodno komisijo za elektrotehniko — že pred leti, ko je zvezna birokracija očitno še vneta sanjala sanje o vsemogočini posebnosti te ureditve. Po besedah Petra Merljaka mednarodno veljavni standardi po eni strani dajejo zagotovilo o določeni, deklarirani kakovosti, po drugi pa v bistvu določijo tak koncept proizvodnje, ki omogoča doseči s standardi določeno kakovost. V Iskri, kjer so zaradi neprožnosti jugoslovanskih zveznih oblasti, oz. nemožnosti sodelovanja v ustreznih mednarodnih komisijah s svojega, elektrotehničnega področja, za elektronske elemente že pred časom prevzeli britanske standarde BS 9000, lahko samo potrdijo koristnost atestiranja predstavnikov BSI, Britanskega inštituta za standardizacijo.

IS 9000, kot se imenujejo prevedeni britanski standardi, so doslej uvedli v Iskrini tovarni naprav v Šentjerneju, v HIPOT in v tovarni elektrolitskih kondenzatorjev v Mokronogu.

Zlato je vedno cenejše

Splošna gospodarska konjunktura v svetu je vedno boljša, kar kaže med drugim tudi cena zlata. Kilogram čistega zlata stane sedaj že približno 24 tisoč DEM, medtem ko je še pred tremi leti veljal 10 tisoč DEM več. Konec lanskega leta je padel tečaj za eno unčo, to je 31,1 g, od približno 500 na 400 dolarjev. To je prizadelo predvsem proizvajalce v Južni Afriki. Nižja cena je skrčila njihov dotok deviz za dve milijardi dolarjev. Da bi zavrl čezmerno ponudbo zlata, so v Južni Afriki zmanjšali proizvodnjo, vendar to ni pomagalo, ker so druge države proizvajalke krepko povečale proizvodnjo. S tem so se tudi močno znižale cene delnic južnoafriških rudnikov zlata — letno približno 75%. Ameriški kongres meni, da so še vedno predrage, zato terja še večje sankcije proti Capetownu. Američani naj bi prodali vse delnice južnoafriških rudnikov zlata.

(Spiegel)

Rakete

Američani so med zadnjo vojno oskrbeli afganistanske upornike z nekaj sto obrambnimi raketami tipa »stinger«. Namenjene so predvsem za sestrelitev letal. Raketo nosi en sam vojak in jo sproži v približni smeri letala. Raketa sama najde pot do letala in ga sestrelji. Na mednarodnem tržišču orožja so se že pojavile te rakete. Sedaj se boje, da bi prišle v roke teroristov in s tem ogrozile mednarodni letalski promet. Politiki in vplivni poslovneži že zahtevajo, da so njihova letala opremljena z zaščitnimi aparaturnami proti raketam. Ameriška firma Loral Electro Optical že ponuja motilne naprave, ki preusmerijo rakete drugam.

(Panorama)

Alkohol v Sovjetski zvezi

Prvi reformni ukrep Gorbačova je propadel. Gre za prepoved točenja in prodaje alkoholnih pijač. V devetmilijonskem mestu Moskvi je namreč 755 trgovin z alkoholom, ki so odprte samo šest ur dnevno. Pred njimi stoje vedno dolge vrste potrošnikov, da bi dobili vsaj eno steklenico pijače. Časopis Sovjetskaja kultura omenja to za sramoto naroda. Moskovske oblasti so rabile tri leta za spoznanje, da ni vsak prijatelj piva in dobre kapljice že pijanec. S takojšnjo veljavnostjo naj bi ministrski svet dovolil potrošnje piva in osvežilnih pijač. Tudi vino iz jagodičja in nasploh sadja bo poslej na voljo vsem državljanom. V tujini, predvsem v Bolgariji, so Sovjeti naročili precejšnje količine sekta in suhega vina. Na splošno so se v sovjetskih prodajalnah z živili zopet pojavile steklenice z lahkim alkoholnimi pijačami.

Na seji politbiroja so obelodanili rezultate protialkoholne kampanje. Specialisti so povedali, da so v podzemlju organizirali črne žganjarne, ki so letno skuhale 18 milijonov hektolitrov vodke, več kot celotna državna industrija alkoholnih pijač. Sovjetsko državno blagajno so s tem prikrajšali še za 60 milijard DEM dohodka. Samo lani se je število ilegalnih žganjarn podvojilo glede na leto 1986. v

primerjavi z letom 1985 pa jih je bilo celo petkrat več.

(Spiegel)

Tetoviranje

Spet je prišlo v modo tetoviranje. Zenske »zgoraj brez« si rade tetovirajo sidro ali cvetlice na goleni prsi. Pop glasbenik John Elton si je dal tetovirati zadrgo prek čela. Filmski zvezdnik Don Johnson nosi zmaja, pevka Cher pa cvetlice na trebuhu. Medtem ko je bilo nekdanje tetoviranje neodstranljivo, se sedanjim umetniki poslužujejo nove odstranljive tehnike. John Elton si lahko svojo zadrgo odstrani v sekundi z otroškim oljem. Približno tri dni kljubuje vodi in potu tetoviranje, ki ga opravlja newyorška firma Temptu in ga sedaj ponuja tudi v Evropi prek svoje podružnice v Baslu. Metoda je preprosta. Sliko prenašajo na kožo prek običajnega papirnatega odtiska z alkoholom. Cena: približno en dolar za cvet do 25 dolarjev za umetniško sliko prek hrbta.

(Spectrum)

Krajše življenje

Nemški zavarovalniški urad je statistično izračunal, da žene, ki so poklicno zaposlene, umrejo prej, kot njihovi moški kolegi, predvsem pa prej kot nezaposlene. Zaposlene žene umrejo pet let prej, kot poprečno nezaposlene in tri leta prej, kot moški. Mlade zaposlene žene, ki vodijo poleg tega še gospodinjstvo — piše

baselski psihiater — dožive po nekaj letih tudi krizo v zakonu. Poklic, gospodinjstvo in dolžnosti zakonskih žena je preveč obremenjujoč.

(VDI Nachrichten)

Več sonca

Mesto Jokohama je sprejelo nov zakon, po katerem je prepovedano graditi nove hiše, ki odvezemajo sosednjim vrtovom najmanj štiri ure sonca na dan. Tudi v Tokiu so na podlagi meščanske pobude sprejeli podobni zakon. Ta se nanaša zlasti na gradnjo nebotalnikov, oz. odškodnine, ki jo terjajo lastniki senčnih vrtov za ukradene sončne žarke. V Tokiu je bilo z novim zakonom preprečenih 62 gradenj nebotalnikov, v 63 primerih

pa so prizadeti uspeli izterjati odškodnino.

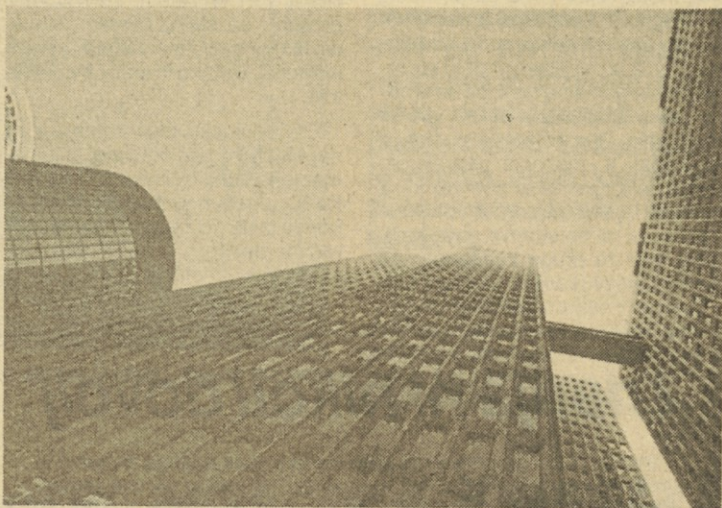
(VDI Nachrichten)

Cvetoč poklic

Položaj italijanskih prostitutk se je pomembno izboljšal. Medtem ko so klasične prostitutke po zaključku kariere običajno končale kot beračice, današnje prijateljice noči med kariero investirajo v butike, trgovine ali nepremičnine. Skupne naložbe prostitutk so ocenjene na 3,5 milijarde dolarjev, s tem pa je postala ta najstarejša obrt v Italiji najbolj atraktivna in donosna takoj za turizmom.

(VDI Nachrichten)

Zbral, prevedel in priredil
Marjan Kralj

Pohlepni tujci (razmišljanje)

*Tujci pohlepni
k nam bodo navalili
in v gospodarstvo
vložili svoj denar,
hura!*

To pesmico sem skoval, ko sem prebiral osnutek Zakona o tujih vlaganjih, ki ga je te dni poslala zvezna vlada delegatom skupščine in s tem tudi v javno obravnavo.

Zakon ima jasen namen privabiti tuj kapital in s tem oživiti naše gospodarstvo. Kapitalisti, ki hlepijo po vedno večjem dobičku, bodo seveda navaili na to izredno možnost in začeli ustanavljati organizacije skupnega poslovanja, družbe z omejeno odgovornostjo, delniške družbe itd. Razumljivo je, da bomo tujce lahko pritegnili samo pod pogoji, če bodo pri nas kovali večji dobiček kot doma. Dobiček bo moral biti ustrezno večji ob upoštevanju rizika v sedanjih precej nestabilni Jugoslaviji. To vse bo šlo seveda tudi na račun našega dela dobička in posebnih pogojev, ki jih bodo imela ta podjetja.

Mene tujci in njihov kapital ne motijo, mene moti to, da ima država dvojna merila in, da je merilo za lastne državljane strožje. V isti sapi, ko

govorimo o tujem kapitalu, občan lahko dvigne na dan samo 320 DEM, prav tako je omejen pri uvozu, saj ne more uvoziti predmetov večje vrednosti, npr. barvnega televizorja. V podjetjih z mešanim kapitalom bosta imela direktor in poslovni odbor (v katerem bo imel kapitalist svoje predstavnike) precej več pooblastil kot pri ostalih podjetjih. Ne vem, ali bo tujec priznaval stroške izpada časa za sestanke zborov delavcev, delavskih svetov, družbenopolitičnih organizacij ter udeležbo na sejah izven podjetja. V naše gospodarstvo spuščamo tako nove oblike poslovanja, ki lahko dokažejo, da so ob izločitvi samoupravnih pravic uspešnejše od sedanjega načina poslovanja. Uspešnejše pa bodo morale biti, ker drugače kapitalisti ne bodo vložili svojega denarja. Kako se bomo usmerjali torej v bodoče, ali bomo v sistemu socialističnega samoupravljanja imeli tri gospodarske sisteme, to je samoupravnega, zasebnega (obrnitkega) in mešanega?

Posebno vprašanje pri tem pa je, kako se bodo usmerjale delovne organizacije Iskre. Ko razmišljam o tem, predlagam, da se odločimo za najbolj uspešnega, da bomo počasi zopet postali primer za uspehe, ne pa obratno.

N. Pavlin

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sogovornik:
Frañc Košir

Spomin na dan borca v Semiču pred dvajsetimi leti (I)

Semiška tovarna Kondenzatorjev je bila leta 1968. organizatorica in prirediteljica Iskrine proslave dneva borca 1968. leta, torej pred natanko dvajsetimi leti. Naš sogovornik je takrat, kot direktor tovarne

in organizator, pred tem praznovanjem, ki je kasneje postalo tradicionalno in čedalje mogočnejše, pred dnevom borca izjavil:

»Lahko rečem, da je Semič ponosen na sicer težko, a častno nalogo, da pripravi slavlje za dan borca. To bo praznik za Semič, to bo praznik z nas vse, posebno pa Iskraše. Verjemite mi, da naš »štab« dela vse tako, kot smo se dogovorili, glede na nepričakovane številne prijave pa seveda v večjem obsegu. Ne bojite se, Bela krajina ve, in to je tudi dokazala, da zna biti gostoljubna.

Če gremo mimo tistega, kar človek pri slavlju potrebuje, moram reči, da ima to slavlje v Semiču širši pomen. Mnogi mislijo: to je veliko dejanje in lepa gesta za naše ljudi, za Belokranjce, ki so ostali skoraj spet pozabljeni. »Iskra« si je v tem delu Bele krajine ustvarila svoje ime; to ime je znano tisočem, saj od njega živijo; to ime je kruh tisočem, zato s to tovarno živijo; to ime izgovarja s ponosom in spoštovanjem: »Kruh nam gori!«... so s strahom de-

jali ljudje, ko je nekoč gorelo nekje za tovarno oz. izven tovarne, pa so ljudje v okolici mislili, da gori tovarna.

Množičen obisk za dan borca je tudi priznanje Belokranjcem, ki so neupogljivo in z veliko gostoljubnostjo do borcev nosili težko breme vojne. Tudi v turističnem oziru ima ta obisk izreden pomen. Mnogi, ki bodo prišli prvič v Belo krajino, se bodo gotovo še večkrat in radi vrnili. Vtise bodo povedali znancem in prijateljem... Bela krajina ima vso možnost za širok razvoj turizma (glej članek »Vodič po Beli krajini«).

Ze v naprej pozdravljam vse udeležence slavlja dneva borca in združene »ISKRE« 4. julija v Semiču... Pridite in bodite kot doma« je zaključil tokrat naš sogovornik.

Preden bomo v naslednji številki podrobneje obudili spomin na samo slavlje, navedimo še obvestilo udeležencem slavlja, ki zveni še danes po svoje zanimivo in dokumentarno:

»Gozdiček Brezje pri Semiču bo 4. julija 1968 pravo taborišče. V ve-

likih vojaških kotlih se bo pripravljala okusna enolončnica, v bližini bodo šanki za prehrano, kjer bo moč dobiti standardna jedila kot npr. klobase, hrenovke, salamo, šunko, sir, na drugih prostorih se bodo pekli jagenčki in odojki oz. mladi prašički, spet druge bodo udeležence privabljali različni in čevapčiči. Povsod bo na razpolago dobra belokranjska kapljica.

Oblečite se turistično. Visoke pe-
te pustite doma, pribor za enolončnico prinesite s seboj, prav tako tudi steklenice in kozarce za vino. Miz in klopi na mitingih ne poznamo, zato prinesite s seboj kakšne ponjave (»deka«, koc, odeja, blazina ipd.) oz. vse tisto, kar človek nujno potrebuje pri pikniku, da se čimbolje in domače počuti v naravi.«

POZOR — POZOR! • POSEBNA UGODNOST ZA ISKRAŠE • IZKORISTITE UGODNO PRILOŽNOST!

Iskra Videomatika je pripravila za člane kolektiva Iskre ugoden nakup svojih izdelkov: televizijske sprejemnike in brivnike vam nudi s 25% popustom

	Maloprodajna cena s prometnim davkom	Cena s popustom	Prihranek
1. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8456 CATV S POPOLNIM DALJINSKIM UPRAVLJANJEM, EKRAN 56 cm	3.183.300.— din	2.387.450.— din	795.830.— din
2. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 8256 CATV BREZ DALJINSKEGA UPRAVLJANJA, EKRAN 56 cm	2.861.320.— din	2.145.990.— din	715.330.— din
3. TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 9051 S POPOLNIM DALJINSKIM UPRAVLJANJEM, EKRAN 51 cm STEREO DISIGEN	3.766.500.— din	2.824.870.— din	941.630.— din
4. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5344 IN TV 5144 EKRAN 44 cm	833.490.— din	625.120.— din	208.370.— din
5. ČRNOBELI PRENOSNI TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK TV 5331 EKRAN 31 cm	667.030.— din	500.280.— din	166.750.— din
6. BRIVNIK BRAUN MICRON	159.700.— din	119.770.— din	39.930.— din
7. BRIVNIK BRAUN MICRON L	164.930.— din	123.700.— din	41.230.— din
8. BRIVNIK BRAUN UNIVERZAL 3512 (z vgrajenim akumulatorjem)	357.360.— din	268.020.— din	89.340.— din
9. BRIVNIK BRAUN LINEAR 235	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
10. BRIVNIK BRAUN LADY E 2	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
11. BRIVNIK BRAUN LADY E 3	183.910.— din	137.930.— din	45.980.— din
12. BRIVNIK BRAUN POCKET (samo baterijski 2 x 1,5 V)	90.320.— din	67.740.— din	22.580.— din

Nakup izdelkov je v tovarniški prodajalni Iskra Videomatika, Andreja Bitenca 68 — Ljubljana, vsak dan razen sobote od 7. — 13. ure. Plačilo kupnine je v celoti ob prevzemu blaga v tovarniški prodajalni. Informacije dobite na telefon (061) 51-167.

Zaključni izlet '88

Planinska sezona se izteka. Ostal nam je le še tradicionalno priljubljeni zaključni izlet — v neznano.

Izlet bomo organizirali v soboto, 19. novembra 1988.

Odhod bo ob 6. izpred hotela Creina v Kranju. Oblečete in obujete se lahko lažje t. j. planinsko-turistično, upoštevajte pa morebiti kislo novembrsko vreme (dežnik). V lepem vremenu bo dobrodošel daljnogled. Nezahtevne hoje bo vsega skupaj za približno 4 ure, za tiste, ki se neradi spotijo pa je pripravljen krajši sprehod po zanimivi pokrajini. Poleg naravnih lepot si bomo ogledali še ekonomsko in turistično zanimive objekte.

Po opoldanski južini in ob zvokih harmonike se bomo pogovorili o izletih v prihodnjem letu (predlogi), pripravljen je tudi srečelov in

Prijave, veljajo le skupaj z vplačilom 15.000 din, sprejemata do zasedbe avtobusa, oz. od 4. novembra 1988:

- Volga Pajk v DO-ERO (tel. 28-22) in
- Plavčak Franci v DO-Terminali (tel. 22-50)

Če bo prijav več kot za en avtobus, ali če bo slabo vreme onemogočilo hojo v naravi (izlet), bomo izlet ponovili v prihodnjem letu, kajti bogastvo narave, ki se tod ponuja je izredno. V primeru slabega vremena bomo izvedli rezervni program.

Če se želite izleta udeležiti — pohitite s prijavi!
Planinski — SREČNO

a. novak

ISKRA	SATELIT	ČLOVEK-AVTOMAT SAMODEJ	USTVARJEN VTIŠ ZA DOLOČENO OSEBO	MONGOL VLADAR	STAREJŠI JAPON. TELO-VADEC	ENAKI CRKI	GENERAL LJUBIČ	ČIŠČENJE SVETIH PODOB	ZAREBR-NICA
GEOMETRISKI LIK									
UMETNOSTNA SMER V ZACETKU 19. STOL.									
TERME PRI PADOVI						PEVSKI ZBOR BORILNI SPORT			
NEBEŠKI POGLAVAR PORTIR				DEL RAČUNAL-NIKA	MESTO V ALŽIRIJI KNJIGA PSALMOV				
									SPEC. ZA UŠESNE BOLEZNI
SESTAVIL RUDI MURN	PREBIVALEC TRATE	REDKA NAKODRANA VOLNENA TKANINA	STAROGRŠKI SLIKAR	OZNAKA ZA NEMŠKO PLEMSTVO	RADON PREBIVALK EVROPE. DRŽAVE	ANTON KOLAR	PRIPRAVA V FOTOGR. APARATU		
VERDIJEVA OPERA						STAR GERMAN RANOCELNIK		ANTON TROST DEL STROJA	
VOJAŠKO POROČILO					KROŽNO OBLIKOV. VAS APR. LJUDSTEV			REKA V GANI	
PREBIVALK A TEN					NOBELOVEC ZA MEDICINO 1943	ŽENSKI GLAS GRŠKA CRKA		OŽINA NA MALAKI	
TENKA MREŽASTA TKANINA			SODOBNI NEMŠKI FIZIK TANTAL					ZADNIK ANUS	
FRANC. PISATELJ AVTOR -ARIANE-					ZVEZDA V ORLU			DEL VOZA	
GRMIČ RASTL. Z IGLICASTI MI LISTI					7 TWAIN TOM SAWYER			ISKRA ZAVARJE-NO MESTO	

Mali oglasi

Katamaran, primeren tudi za družinsko jadranje, prodam. Cena 8 milijonov din. Informacije po telefonu 575-280, vsak delavnik med 14. in 16. uro.

YAMAHA PSR 6300, elektronske orgle z ritmi in spremljavo, deklarirano, prodam.

Informacije po telefonu 213-213 int. 34-69, pop. 723-116 (061).

Vzamem v najem kmetijo (z zemljo) v okolici Ljubljane. Tel. 575-280 vsak delavnik med 14. in 16. uro.

*ohranimo
naše
okolje
čisto!*

Slovenija
Moja dežela.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željenzov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.